

FCG.

APOLI

Arkkitehtuurin alan osaaminen ja työvoimatarve

Webinaari 13.2.2023 Helsinki

Selvityksen tarkoitus

- Kattava selvitys arkkitehtuurin alan ammattilaisten osaamisesta, työvoimatarpeesta sekä tulevaisuuden haasteista huomioiden niin nykyisen ammattikorkeakoulutuksen kuin yliopistokoulutuksen tuottamat osaajat.
 - Nykyinen tilanne työvoiman saatavuudessa ja osaamisessa
 - Toimintaympäristön odotettavissa olevat muutokset
 - Uudet osaamisen painopisteet
 - Arvio tulevasta työvoimatarpeesta
- Millaiset lähtökohdat nykyiset koulutussisällöt antavat muuttuviin tarpeisiin vastaamisessa?
- Mitkä ovat korkeakoulujen lähtökohtaiset valmiudet vastata muuttuviin tarpeisiin?
- Mikä on erillisten lisä- ja täydennyskoulutuksien rooli osaamistarpeiden muutokseen ja työvoimatarpeeseen vastaamisessa?
- Missä määrin nykyiset koulutussisällöt ja -määrät vastaavat tulevaisuuden osaamistarpeita?
- Miten koulutusta tulisi kehittää?
- Miten yritysten, kuntien ja korkeakoulujen yhteistyötä voidaan kehittää, siten että alan osaamistarpeet välittyvät koulutussisällöiksi?

Toteutus

- Selvityksessä toteutettiin kyselyt yksityisille työnantajille ja kunnille. Kysely kunnille tehtiin yhteistyössä Kuntaliiton kanssa. Yksityisten työnantajien kyselyn jakelusta vastasivat Suomen Arkkitehtiliitto SAFA, Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIA, suunnittelu- ja konsultointialan yritysten toimialajärjestö SKOL, Suomen maisema-arkkitehtiliitto MARK ja Arkkitehtitoimistojen liitto ATL.
- Lisäksi selvitystyössä toteutettiin laajasti haastatteluita. Haastateltavia tahoja olivat kunnat, yksityiset työnantajat, korkeakoulut ja alan sidosryhmät. Yhteensä haastatteluja toteutettiin 27, joista noin puolet oli eri työnantajatahojen haastatteluja.
- Hankkeen loppuvaiheessa pidettiin kehittämistyöpaja, johon oli valittu tarkemmin käsiteltäväksi selvityksen kannalta keskeisiä asiakohtia. Työpajaan osallistui noin 10 alan asiantuntijaa.
- Lisäksi hyödynnettiin tilastoaineistoja ja eri taustadokumentteja

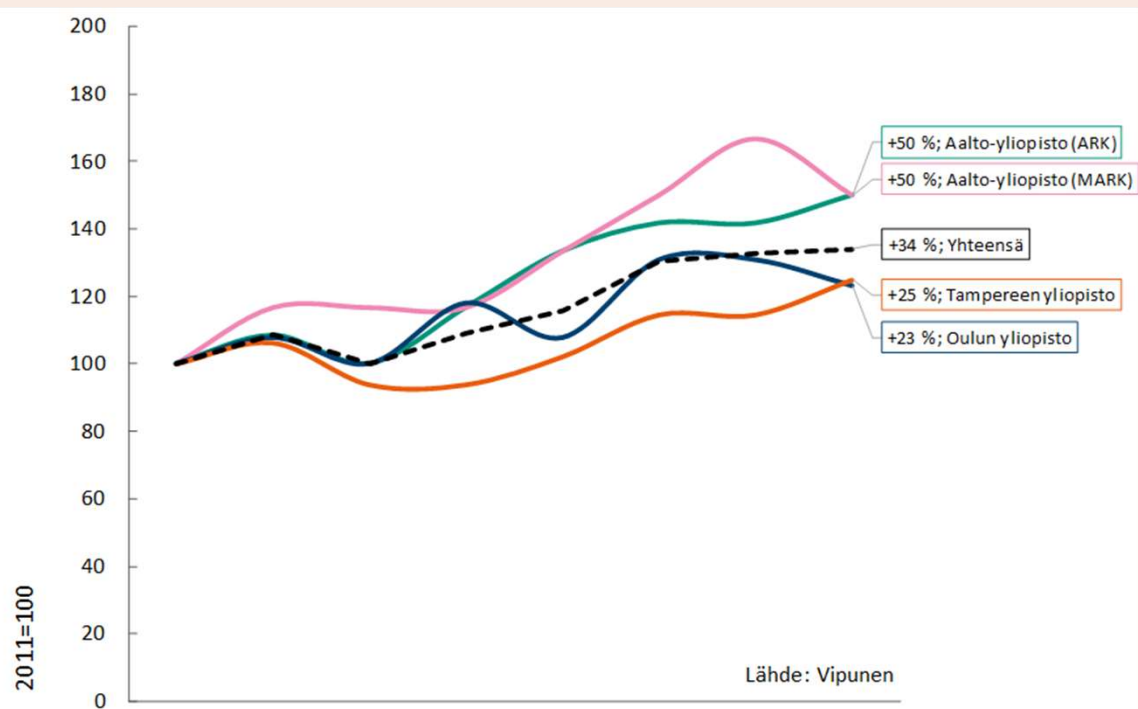
FCG.

Arkkitehtuurin alan osaamis- ja työvoimatarpeet

Työvoiman tarjonta ja koulutusmäärät

Opiskelu

Arkkitehdin ja maisema-arkkitehdin tutkinnon aloittaneet (3+2v tai 2v) yliopistoittain 2015-2022. FCG.

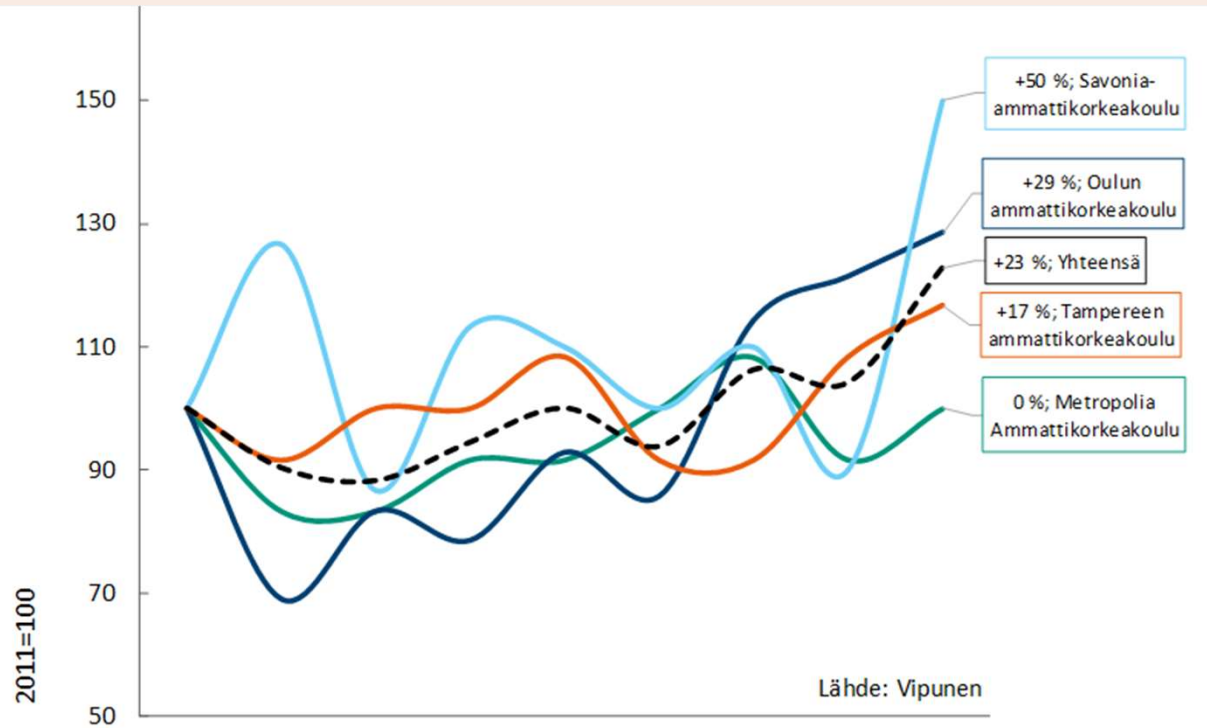
- Uusien opiskelijoiden määriä on kasvatettu kaikissa alan yliopistoissa.
- Yhteensä aloittaneiden arkkitehtiopiskelijoiden määrä on kasvanut vuosina 2015–2022 141:sta 189:ään eli 34 %.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aalto-yliopisto (ARK)	36	39	36	42	48	51	51	54
Aalto-yliopisto (MARK)	18	21	21	21	24	27	30	27
Oulun yliopisto	39	42	39	46	42	51	51	48
Tampereen yliopisto	48	51	45	45	49	55	55	60
Yhteensä	141	153	141	154	163	184	187	189

Taulukossa esitetty absoluuttiset opiskelijamäärät.

Luvut sisältävät myös siirtohaussa paikan vastaanottaneet opiskelijat.

Tutkinnon aloittaneet rakennusarkkitehdit vuosina 2014–2022.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Metropolia Ammattikorkeakoulu	36	30	30	33	33	36	39	33	36
Oulun ammattikorkeakoulu	42	29	35	33	39	36	48	51	54
Savonia-ammattikorkeakoulu	30	38	26	34	33	30	33	27	45
Tampereen ammattikorkeakoulu	36	33	36	36	39	33	33	39	42
Yhteensä	144	130	127	136	144	135	153	150	177

- Rakennusarkkitehtejä on vuosittain yleensä aloittanut kussakin ammattikorkeakoulussa 30–40.
- Tässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia muulla kuin Oulussa

Taulukossa esitetty absoluuttiset opiskelijamäärät.

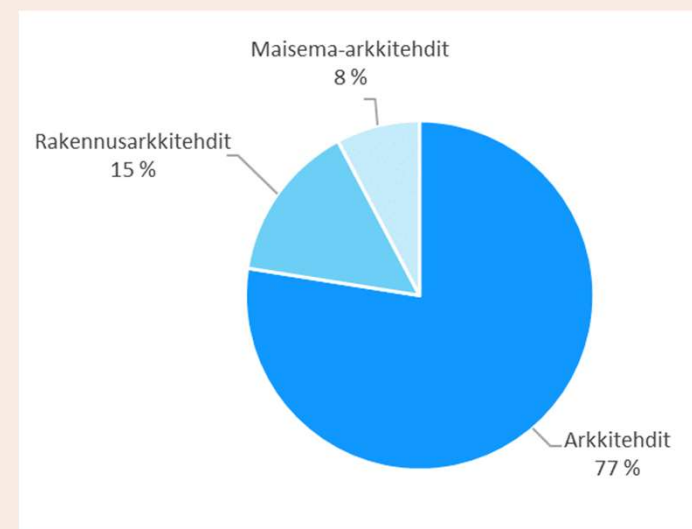
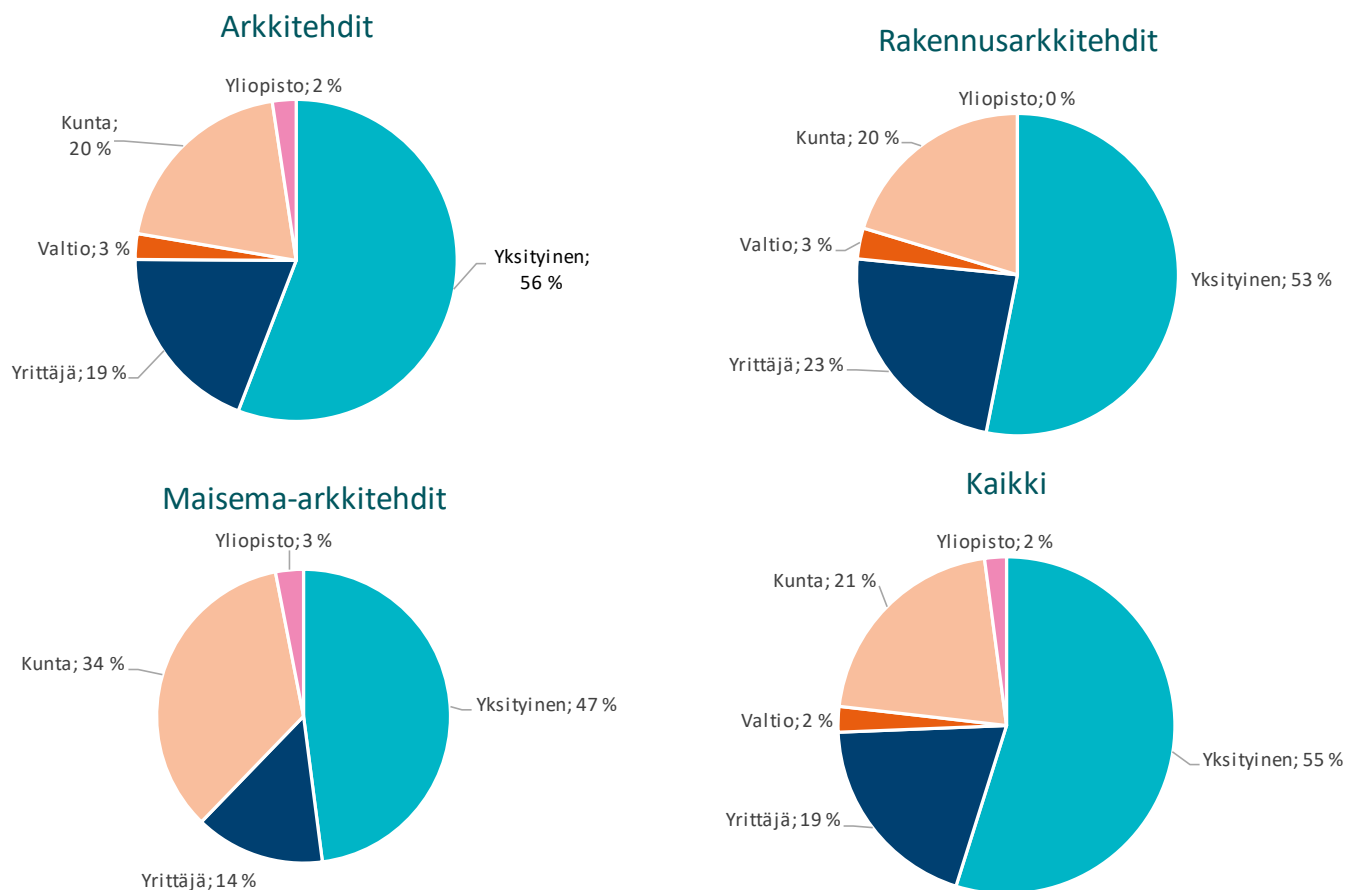
FCG.

Työnantajat ja
eläköityminen

Arkkitehtuurin alan henkilöstö työnantajasektoreittain FCG.

Lähde: [Vipunen tilastoja](#)

Arkkitehtuurin alan henkilöstö työnantajasektoreittain vuonna 2019

Kilpailu osaavasta työvoimasta kiihtyy

- Arkkitehtuurin alan osaajien työllisyystilanne on pitkään ollut erinomainen ja parhaimmista tekniikan alan yliopistokoulutuksen saaneiden joukossa.
- Työttömyysaste on pysytellyt noin kolmessa prosentissa, eli käytännössä alalla vallitsee siten täystyöllisyys. Arkkitehtipula ei helpottunut edes COVID-pandemian aikana.
- Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2020 työllisiä talonrakennuksen arkkitehteja (ml. rakennusarkkitehdit) oli koko maassa noin 4000, joista 825 oli 55–64-vuotiaita. Tämän perusteella arkkitehtejä eläköityisi vuoteen 2030 mennessä olisi noin **800 eli noin 26 % nykyisestä määrästä**.
- Nykyisin arkkitehteja ja rakennusarkkitehteja valmistuu vuosittain noin 250. Tämä riittäisi periaatteessa kattamaan eläkepoistuman, mutta on huomioitava, ja tilastossa otetaan huomioon vain arkkitehdin tehtävissä työskentelevät.
 - Arkkitehtejä sijoittuu kuitenkin myös alan muihin tehtäviin, kuten esimerkiksi yritysten tai julkisten organisaatioiden johtotehtäviin, tilaajatehtäviin tai opetus- ja tutkimustehtäviin tai siirtyy kokonaan pois alalta.
- Kunta-alalla (kunnat ja maakuntien liitot), jossa arkkitehtuurin alan työvoimasta työskentelee noin viidennes, tulee tapahtumaan vuoteen 2031 mennessä Kevan laskelmien mukaan huomattavaa eläköitymistä. Yli 40 % nykyisistä arkkitehdeistä eli yli 300 jäisi eläkkeelle. **Kunta-alalla eläköityminen on siten huomattavasti suurempaa kuin arkkitehtuurin alalla yleisesti.**

Työlliset arkkitehdit ikäryhmittäin. Lähde Tilastokeskus^{FCG}.

✓ Työllisiä talonrakennuksen arkkitehtejä oli vuonna 2020 noin 4000.

✓ Heistä siirtyisi vanhuuseläkkeelle* vuoteen 2030 mennessä noin 800 eli 26%.

✓ Arvio perustuu 55-64 –vuotiaiden määrään

✓ Työllisiä maisema-arkkitehtejä oli vuonna 2020 noin 140.

✓ Heistä siirtyisi vanhuuseläkkeelle* vuoteen 2030 mennessä noin 10 eli 8%.

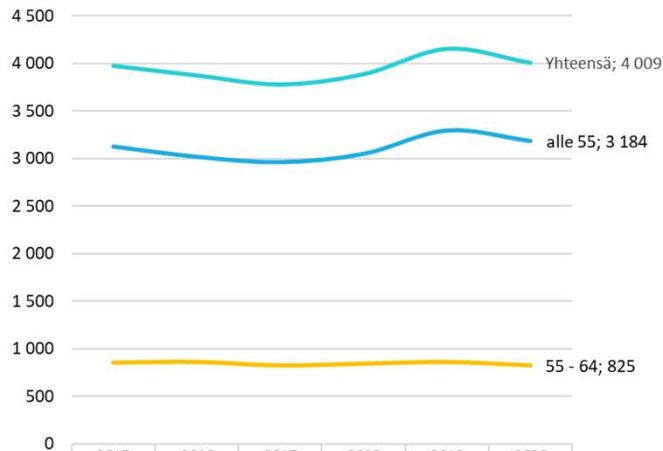
✓ Arvio perustuu 55-64 –vuotiaiden määrään

✓ Työllisiä yhdyskunta- ja liikennesuunnittelijoita oli vuonna 2020 noin 3 400.

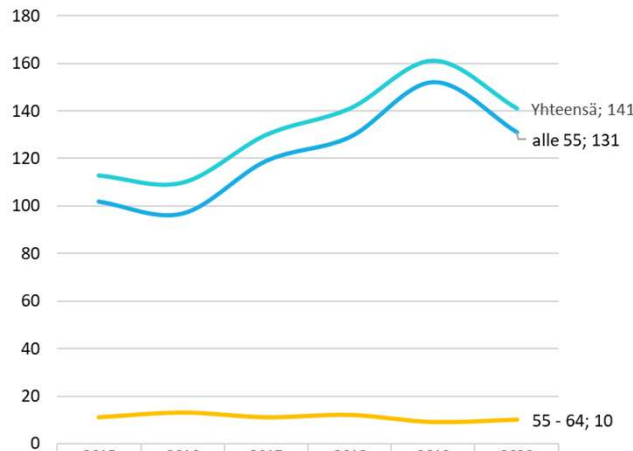
✓ Heistä siirtyisi vanhuuseläkkeelle* vuoteen 2030 mennessä noin 650 eli 25%.

✓ Arvio perustuu 55-64 –vuotiaiden määrään

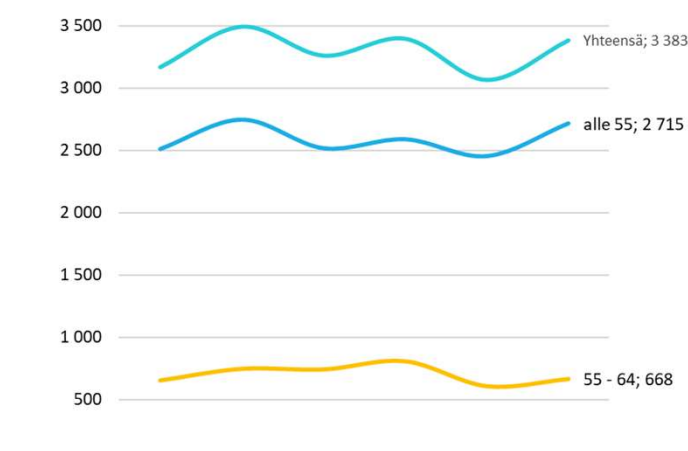
Työlliset talonrakennuksen arkkitehdit ikäluokittain 2015-2020

Työlliset maisema-arkkitehdit ikäluokittain 2015-2020

Työlliset yhdyskunta- ja liikennesuunnittelijat ikäluokittain 2015-2020

Arkkitehtuurin alan eläköityminen

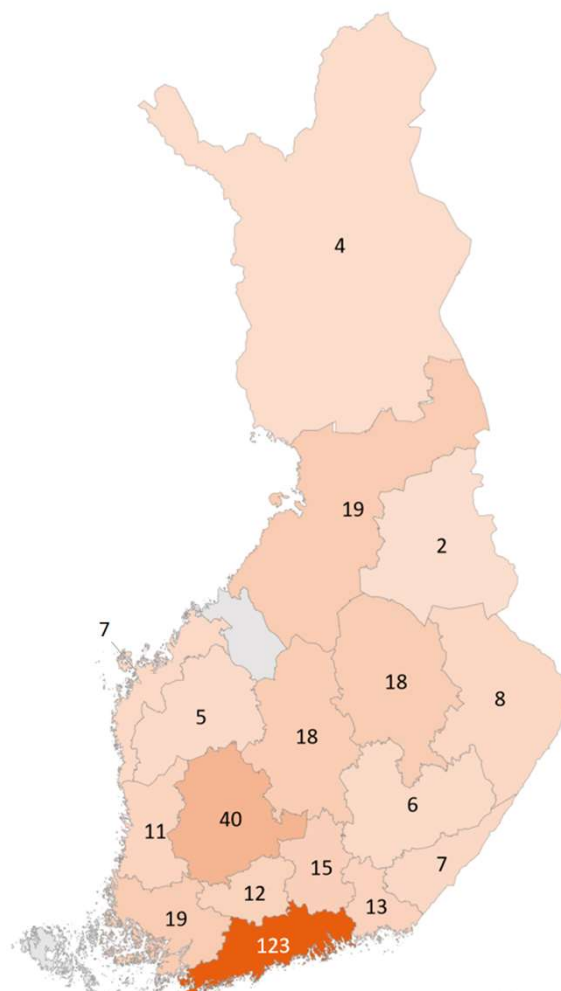
Kunta-alan arkkitehtien määrä ja eläkepoistuma

Maakunta	Kunta-alan arkkitehdit vuonna 2020		Eläkepoistuma 2031 mennessä*	
	Määrä (hlöä)	/1000 as.	Määrä (hlöä)	%-osuus
Etelä-Karjala	16	0,13	7	45 %
Etelä-Pohjanmaa	17	0,09	5	30 %
Etelä-Savo	13	0,10	6	46 %
Kainuu	10	0,14	2	18 %
Kanta-Häme	26	0,15	12	47 %
Keski-Suomi	36	0,13	18	49 %
Kymenlaakso	30	0,19	13	43 %
Lappi	21	0,12	4	17 %
Päijät-Häme	26	0,13	15	57 %
Pirkanmaa	112	0,21	40	36 %
Pohjanmaa	26	0,15	7	26 %
Pohjois-Karjala	21	0,13	8	40 %
Pohjois-Pohjanmaa	39	0,09	19	48 %
Pohjois-Savo	47	0,19	18	39 %
Satakunta	27	0,13	11	40 %
Uusimaa	260	0,15	123	47 %
Varsinais-Suomi	51	0,11	19	37 %
Koko maa	778	0,14	326	42 %

*Laskettu vuoden 2020 lukujen perusteella

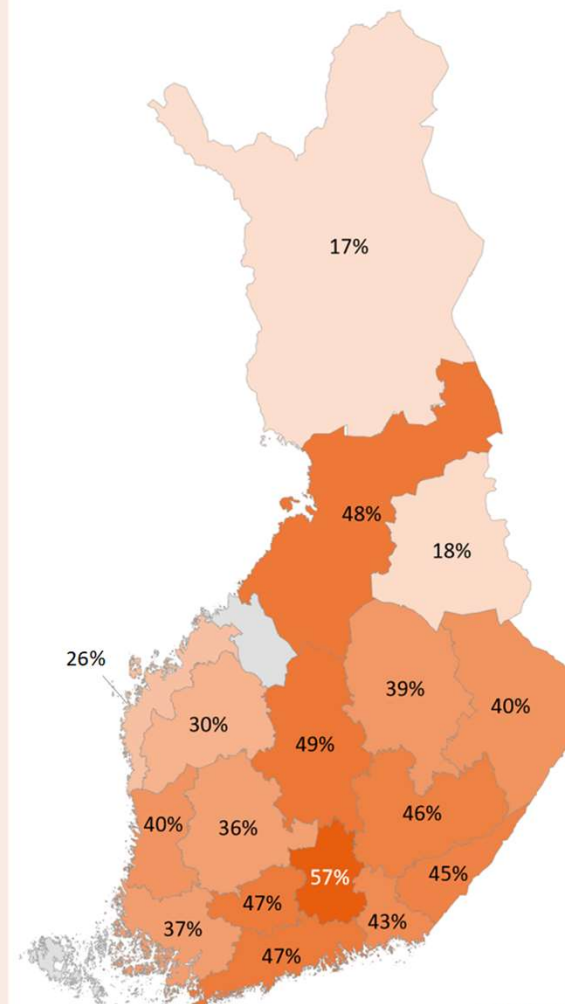
- ✓ Lähteenä Kevan eläkepoistumaennuste
- Ennusteessa kuvataan vuoden 2020 kunta-alan henkilöstön arvioitu eläköityminen vuosina 2022-2031.
- Eläköitymisennuste perustuu vuoden 2020 lopussa vakuutettuna olleiden ns. työ- ja virkasuhteisten tilanteeseen.
- Ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt. Vanhuuseläkkeet sisältävät varhennetut vanhuuseläkkeet, täydet työkyvyttömyyseläkkeet sisältävät kuntoutustuet ja osatyökyvyttömyyseläkkeet sisältävät osakuntoutustuet. Työraueläkkeet sisältyvät täysin työkyvyttömyyseläkkeisiin.

Kunta-alan arkkitehtien eläköityminen 2022-2031, määrä (hlöä)

Lähde: Keva

Kunta-alan arkkitehtien eläköityminen 2022-2031, %-osuus

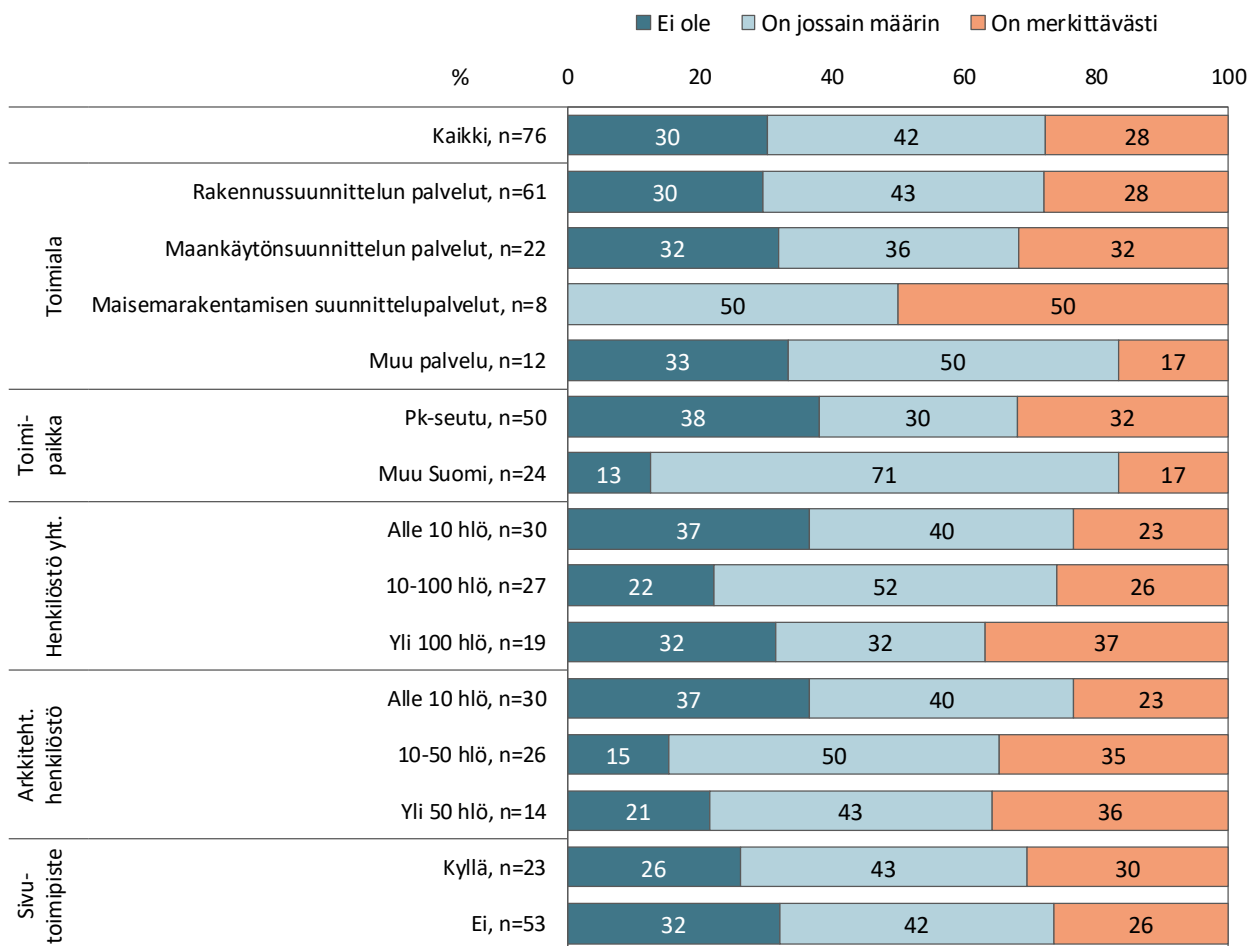
Lähde: Keva

FCG.

Työvoiman saatavuus

Onko yrityksellänne arkkitehtuurin alan työvoiman saatavuudessa tällä hetkellä ongelmia?

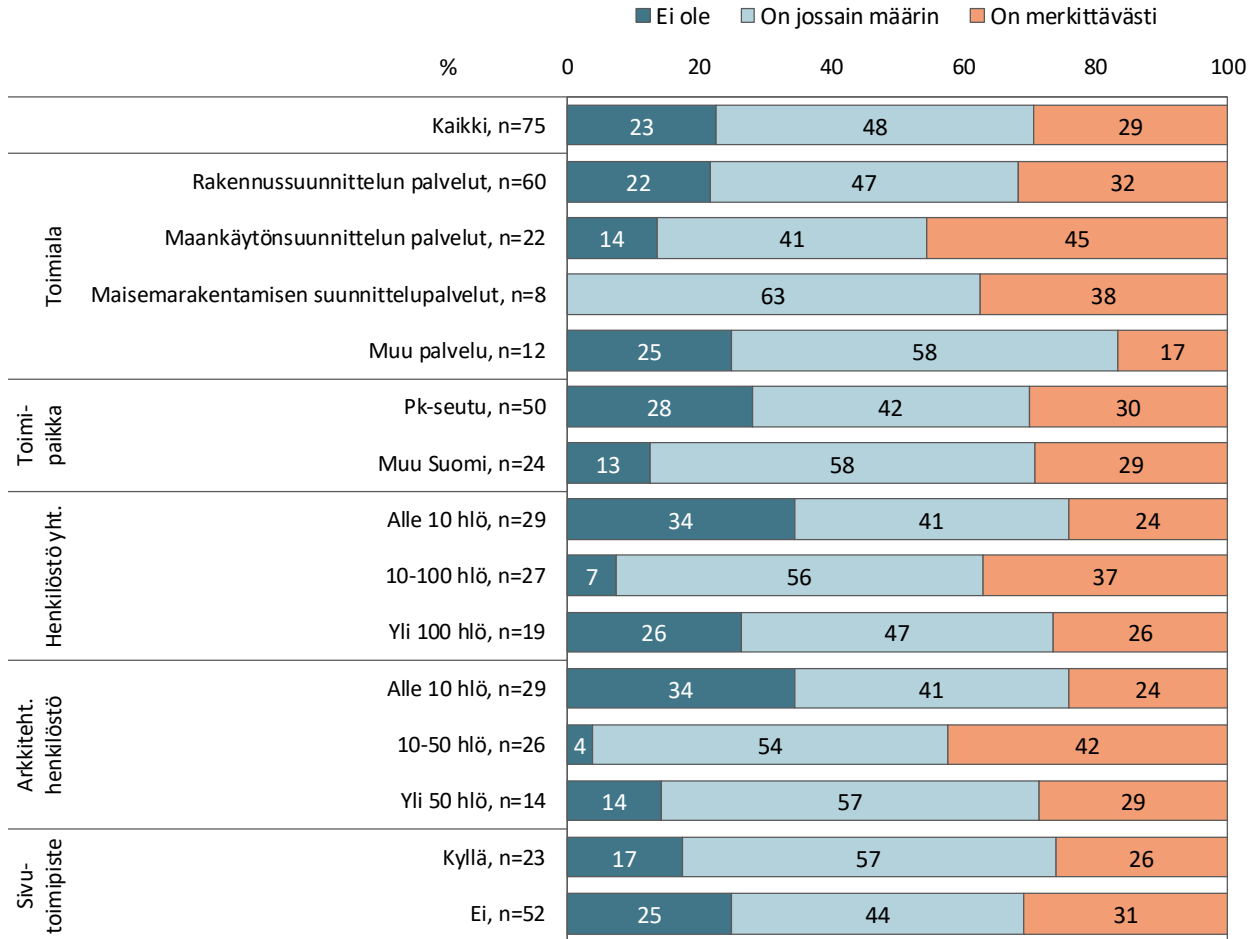
Uudisrakentamisen suunnittelu

- Kyselyyn vastanneista yrityksistä noin kolmannes ilmoitti työvoiman saatavuudessa olevan merkittäviä ongelmia kaikilla tehtäväalueilla (korjausrakentaminen, uudisrakentaminen, yhdyskuntasuunnittelu, maisemarakentaminen)
- Noin 70 prosenttia yrityksistä kokee työvoiman saatavuudessa olevan ainakin jonkinlaisia ongelmia.
- Uudisrakentamisen ja korjausrakentamisen välillä ei ole eroa työvoiman tarpeessa.
- Maisemarakentamisessa työvoimatarve korostuu.
- Kunnissa erittäin suuri tarve osaajista kaavoituksessa ja maankäytössä.

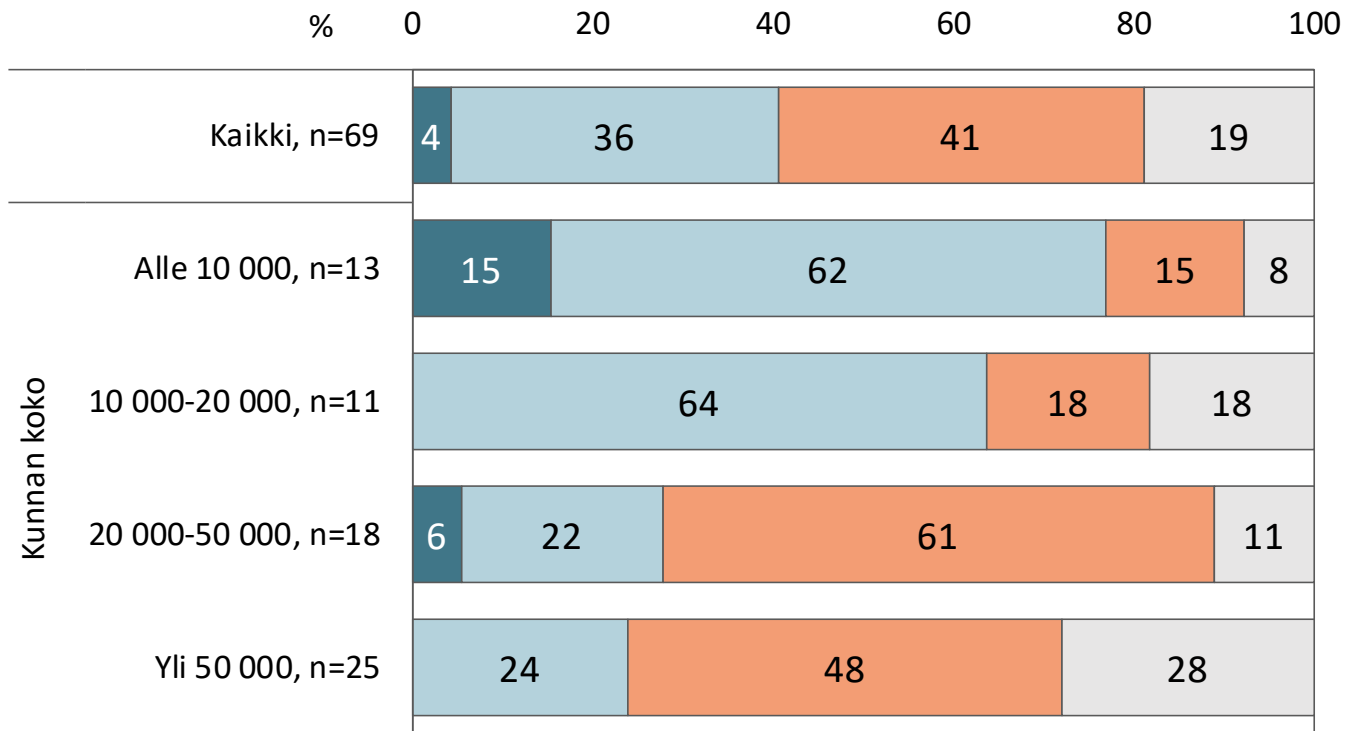
Onko yrityksellänne arkkitehtuurin alan työvoiman saatavuudessa tällä hetkellä ongelmia?

Korjausrakentamisen suunnittelu

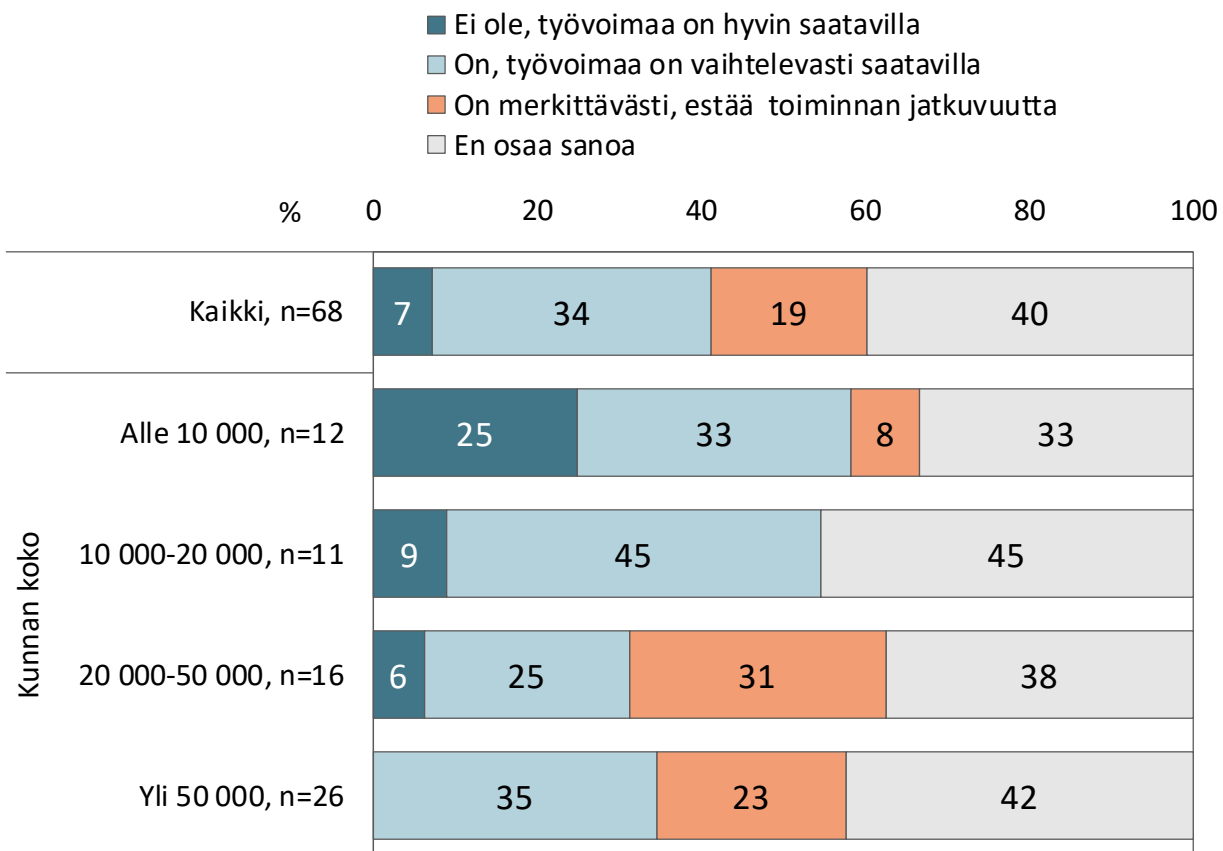
Onko arkkitehtuurin alan työvoiman saatavuudessa ongelmia tällä hetkellä?
Maankäyttö ja kaavoitus

- Ei ole, työvoimaa on hyvin saatavilla
- On, työvoimaa on vaihtelevasti saatavilla
- On merkittävästi, estää toiminnan jatkuvuutta
- En osaa sanoa

Onko arkkitehtuurin alan työvoiman saatavuudessa ongelmia tällä hetkellä?

Rakennusvalvonta

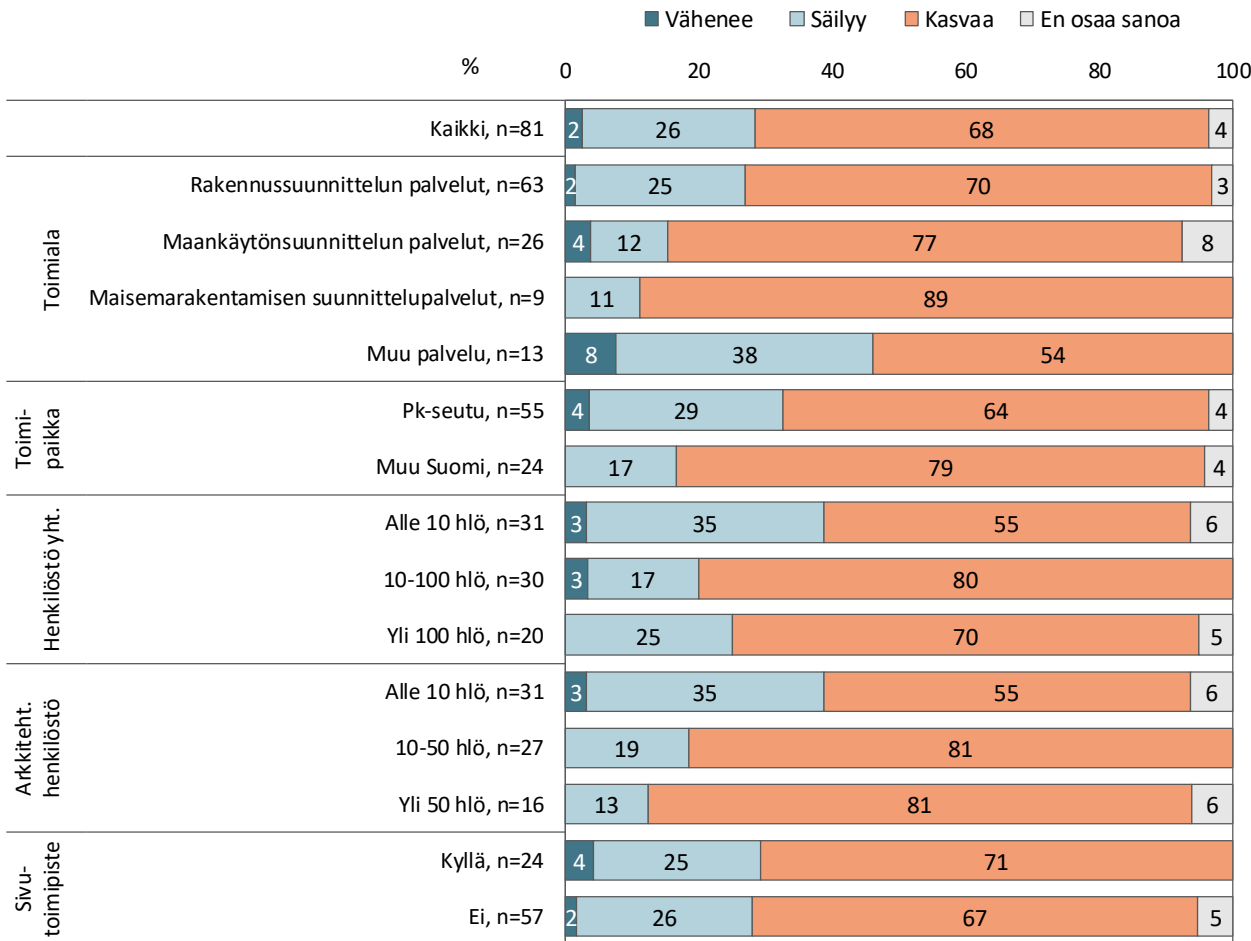

FCG.

Arvio työvoimatarpeen kehittämisestä

Miten arvioit henkilöstön määrän kehittyvän koko toimialallenne lähivuosina rakennus- tai yhdyskuntasuunnittelualan tehtävissä?

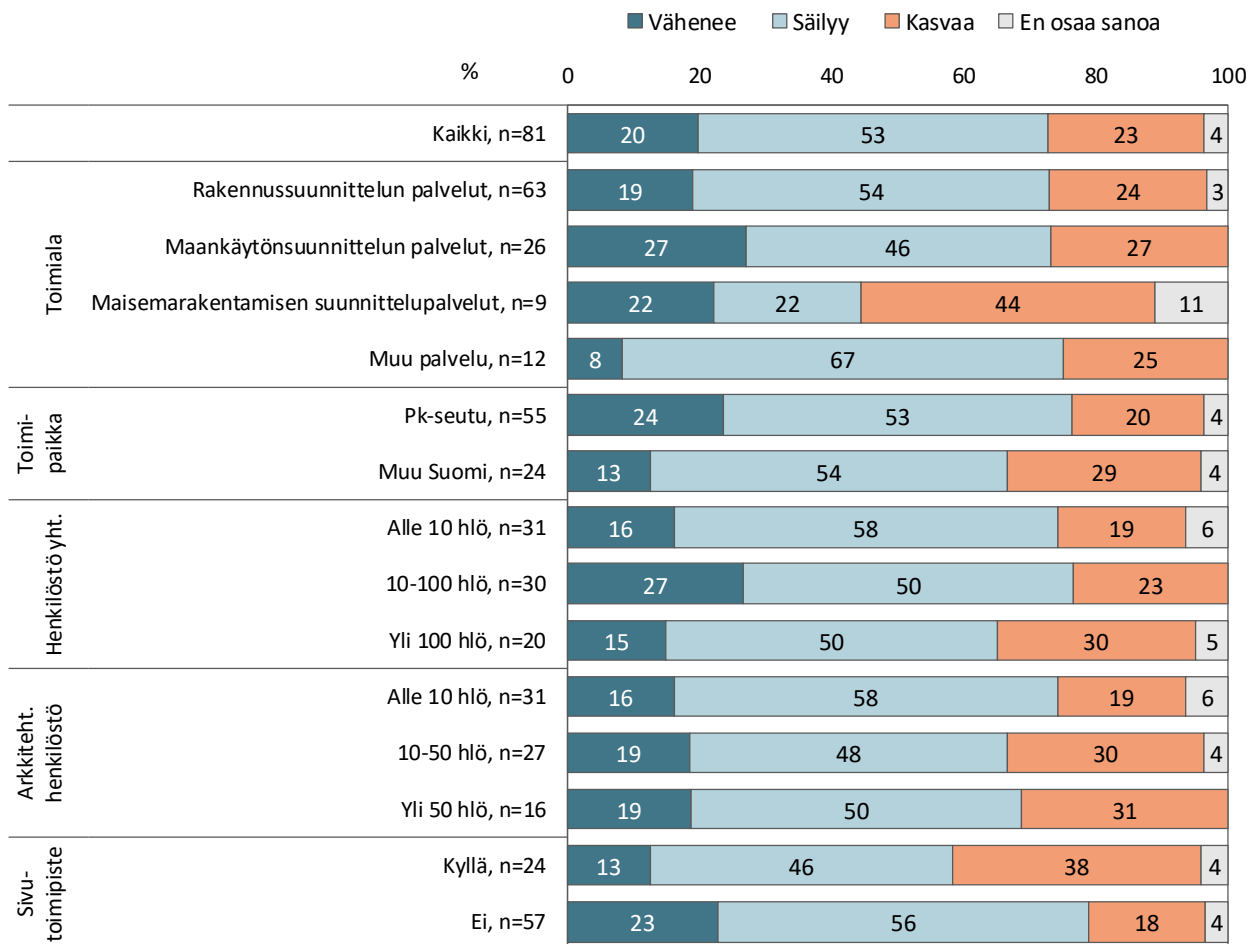
Korjausrakentamisen suunnittelu

- Henkilöstön määrän arvioitiin kehittyvän voimakkaasti korjausrakentamisen puolella. Lähes 70 prosenttia yrityksistä arvioi korjausrakentamisen henkilöstötarpeen kasvavan lähitulevaisuudessa.
- Toimialoista korostui maisemasuunnittelu.
- Uudisrakentamisen osalta työvoimatarpeen nähtiin yleisesti pysyvän ennallaan lähivuodet.
- Myös kunnissa arkkitehtuurin alan osaajien määrän arvioidaan kasvavan etenkin kaavoituksessa ja rakennusvalvonnassa.

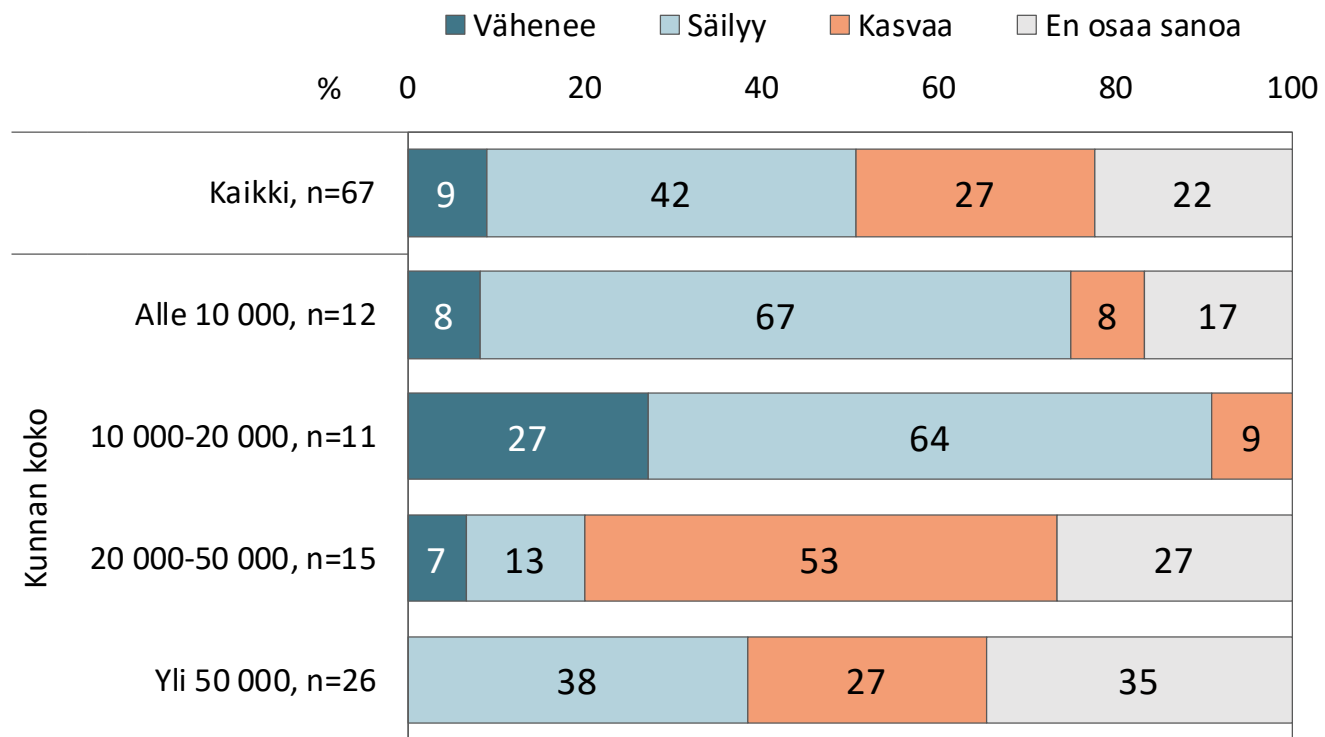
Miten arvoit henkilöstön määrän kehittyvän koko toimialalenne lähivuosina rakennus- tai yhdyskuntasuunnittelualan tehtävissä?

Uudisrakentamisen suunnittelu

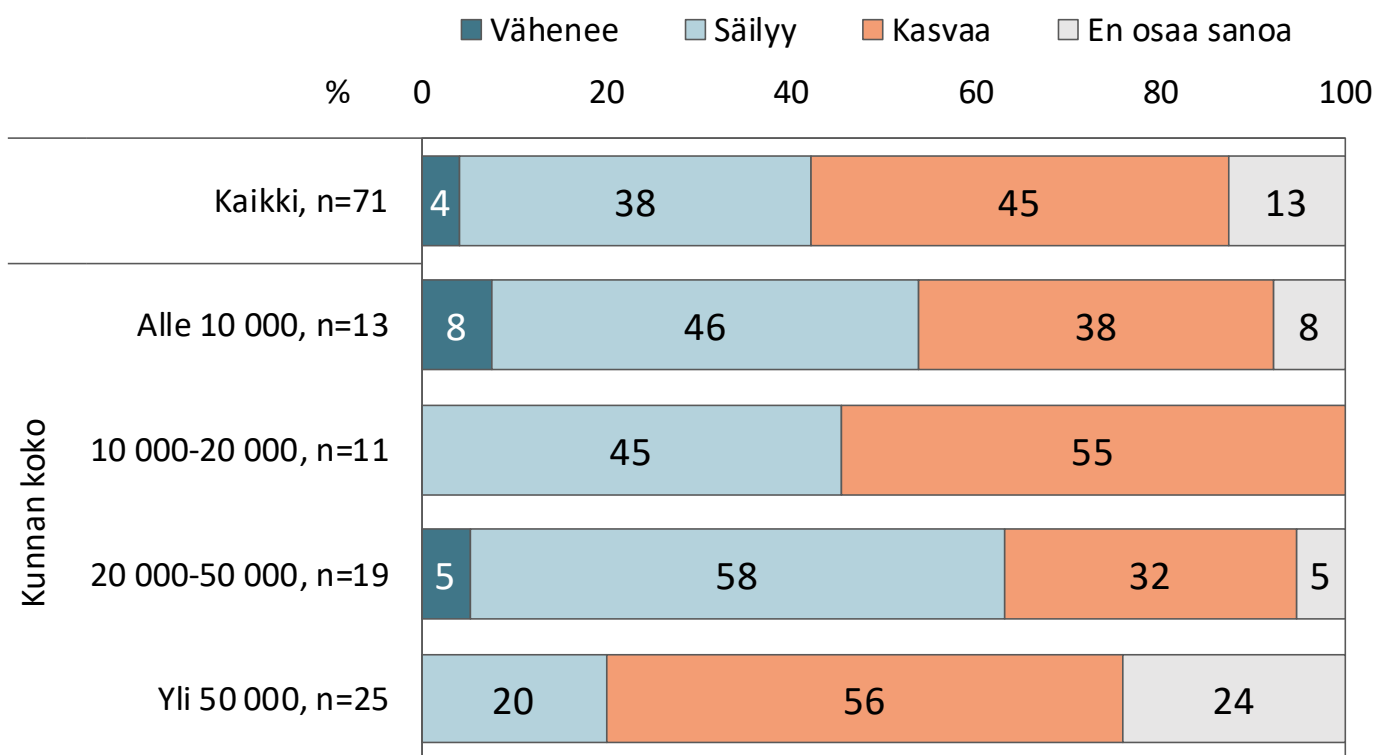
Miten arvioit henkilöstön määrän kehittyvän arkkitehtuurin alan tehtävissä seuraavilla aloilla?

Rakennusvalvonta

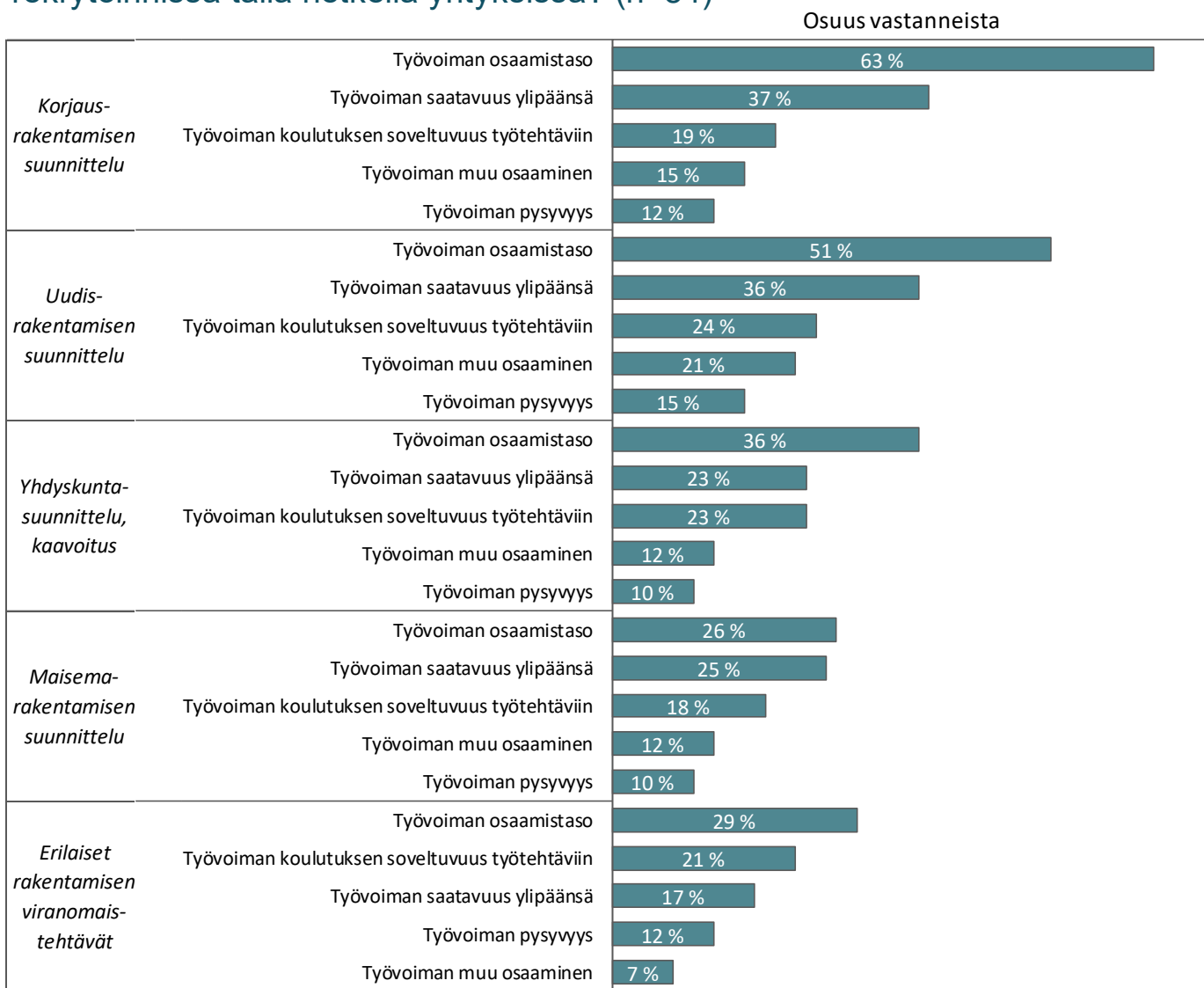

Miten arvioit henkilöstön määrän kehittyvän arkkitehtuurin alan tehtävissä seuraavilla aloilla?

Maankäyttö ja kaavoitus

Mitkä asiat ovat keskeisiä haasteita arkkitehtuurin alan henkilöstön rekrytoinnissa tällä hetkellä yrityksissä? (n=84)

- Yrityksissä työvoiman osaamistaso on tehtävälästä riippumatta yleensä suurin haaste rekrytoinnissa.
- Toiseksi suurimaksi haasteeksi koetaan työvoiman saatavuus ylipääntään.

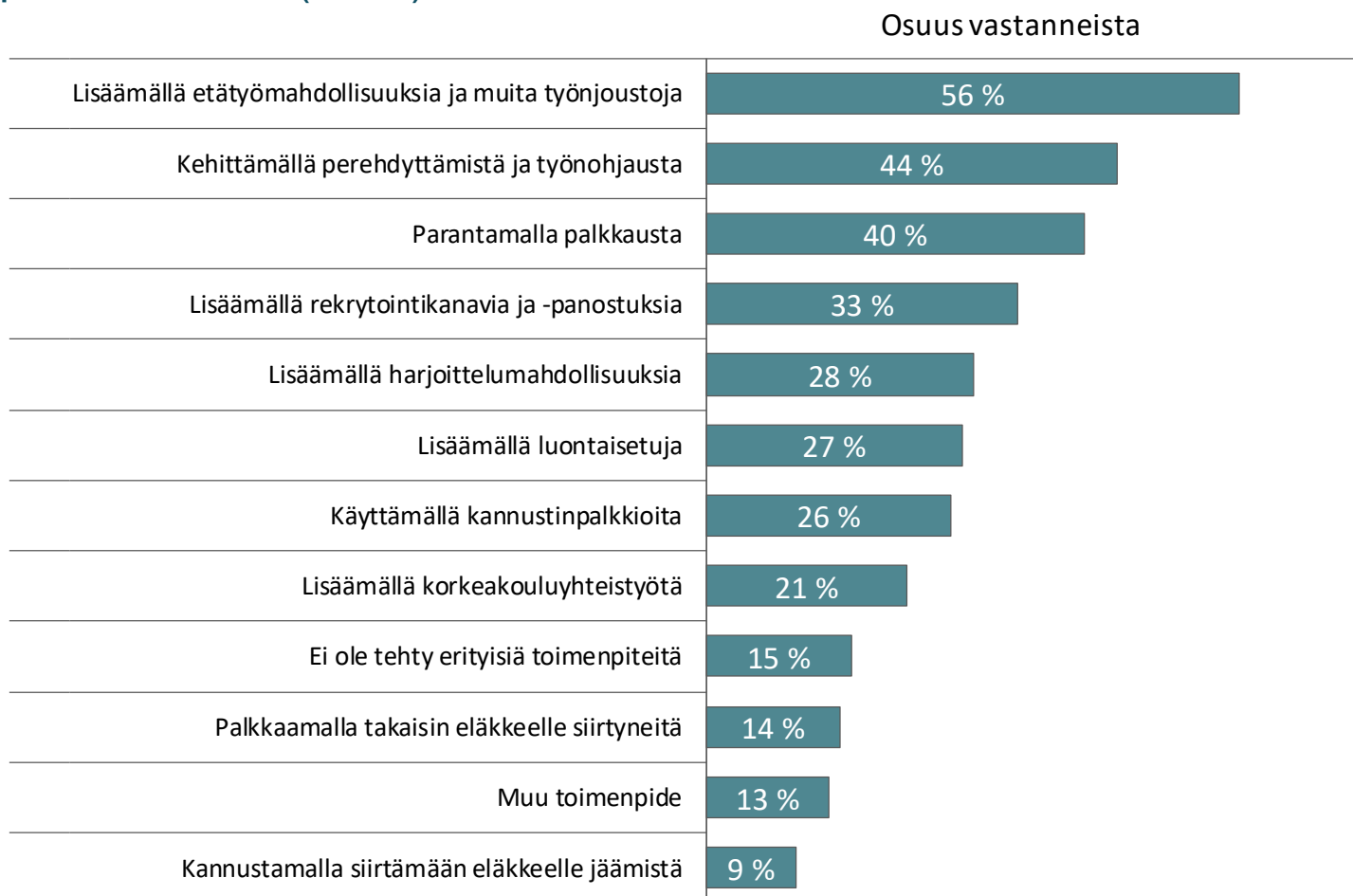
Mitkä asiat ovat keskeisiä haasteita arkkitehtuurin alan henkilöstön rekrytoinnissa tällä hetkellä kunnissa?(n=71)

Osuus vastaajista

- Kunnissa korostuu työvoiman saatavuus ylipäättään.
- Toiseksi suurimaksi haasteeksi koetaan osaamistaso.

Miten työvoiman saatavuutta ja pysyvyyttä on yrityksessänne pyritty parantamaan? (n=85)

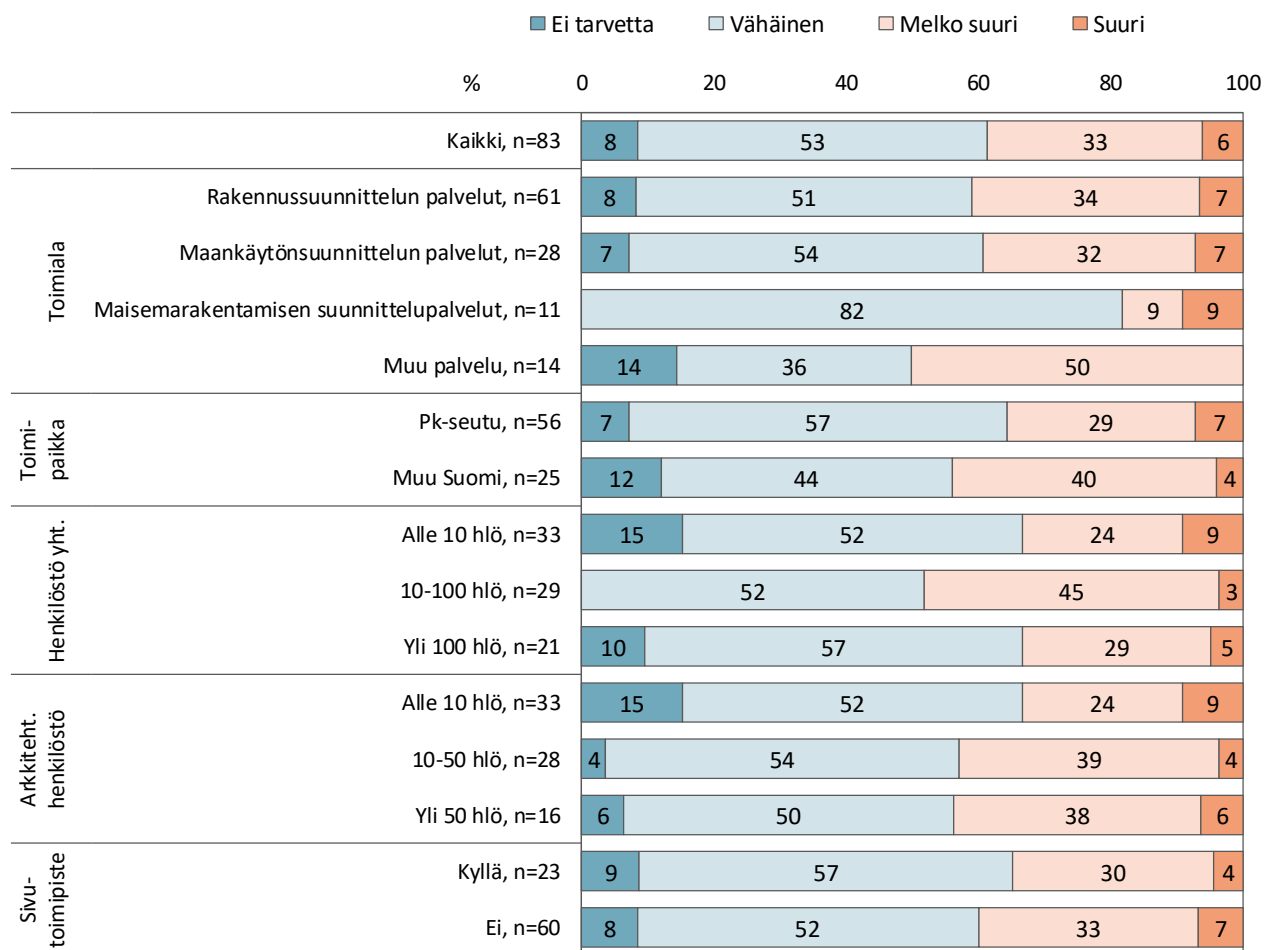

- Työvoiman saatavuutta ja pysyvyyttä on pyritty parantamaan ensisijaisesti lisäämällä työnjoustoja ja etätömahdollisuuksia.
- Yli kolmannes ilmoittaa myös perehdyttämisen ja työnohjaukseen panostamisesta sekä palkankorotuksista.
- Eläkkeelle siirtymisen venyttäminen tai eläkeläisten palkkaaminen takaisin työelämään ei ole suosittu toimenpide.
- Korkeakouluysteistyötä on lisännyt myös vain viidennes vastaajista.

FCG.

Koulutustarve

Millainen tarve yrityksellenne on arkkitehtuurin alan täydennyskoulutukselle seuraavan viiden vuoden aikana?

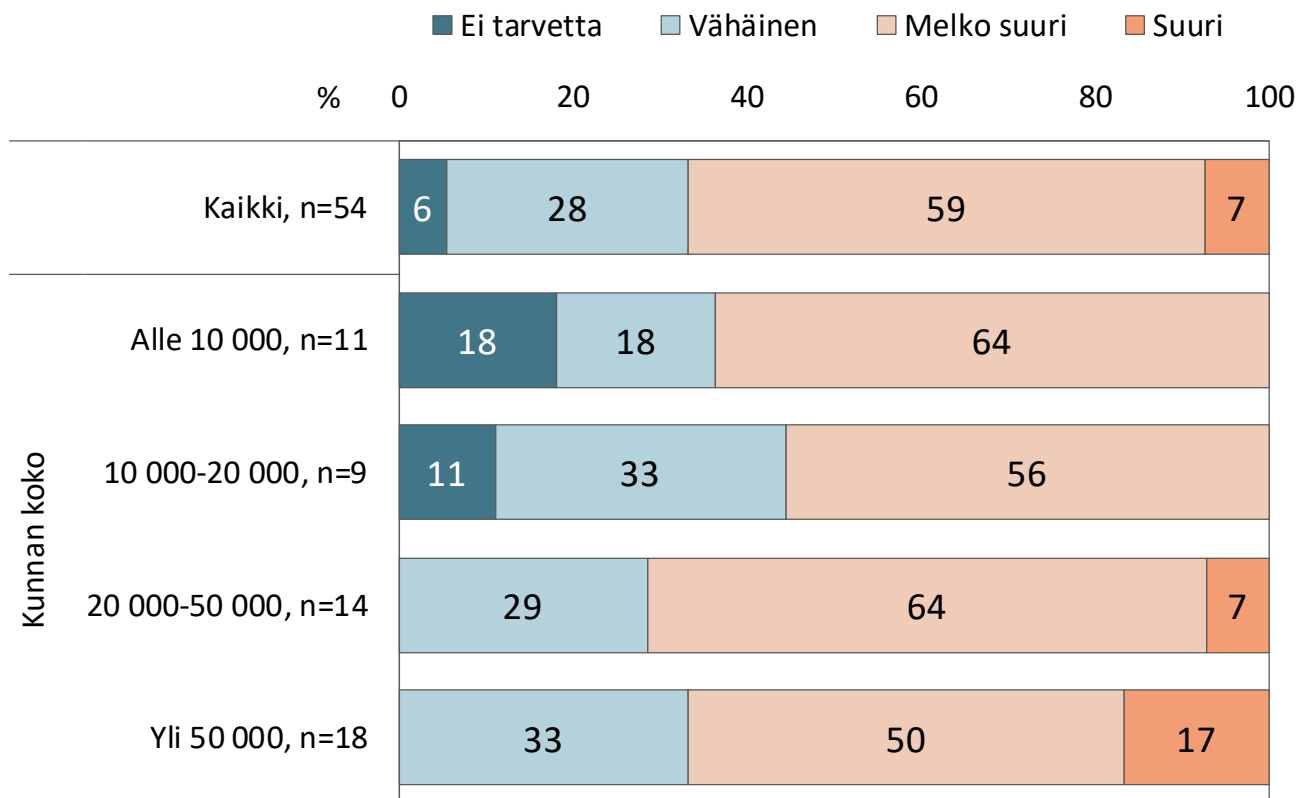
Vajaa kymmenesosa yrityksistä ilmoitti, että lisä- ja täydennyskoulutukselle ei ole tarvetta lähivuosina.

Noin puolet piti lisäkoulutustarvetta vähäisenä ja reilu kolmannes vähintään melko suurena.

Kunnissa etenkin maankäytössä yrityksiä suurempi tarve täydennyskoulutukselle.

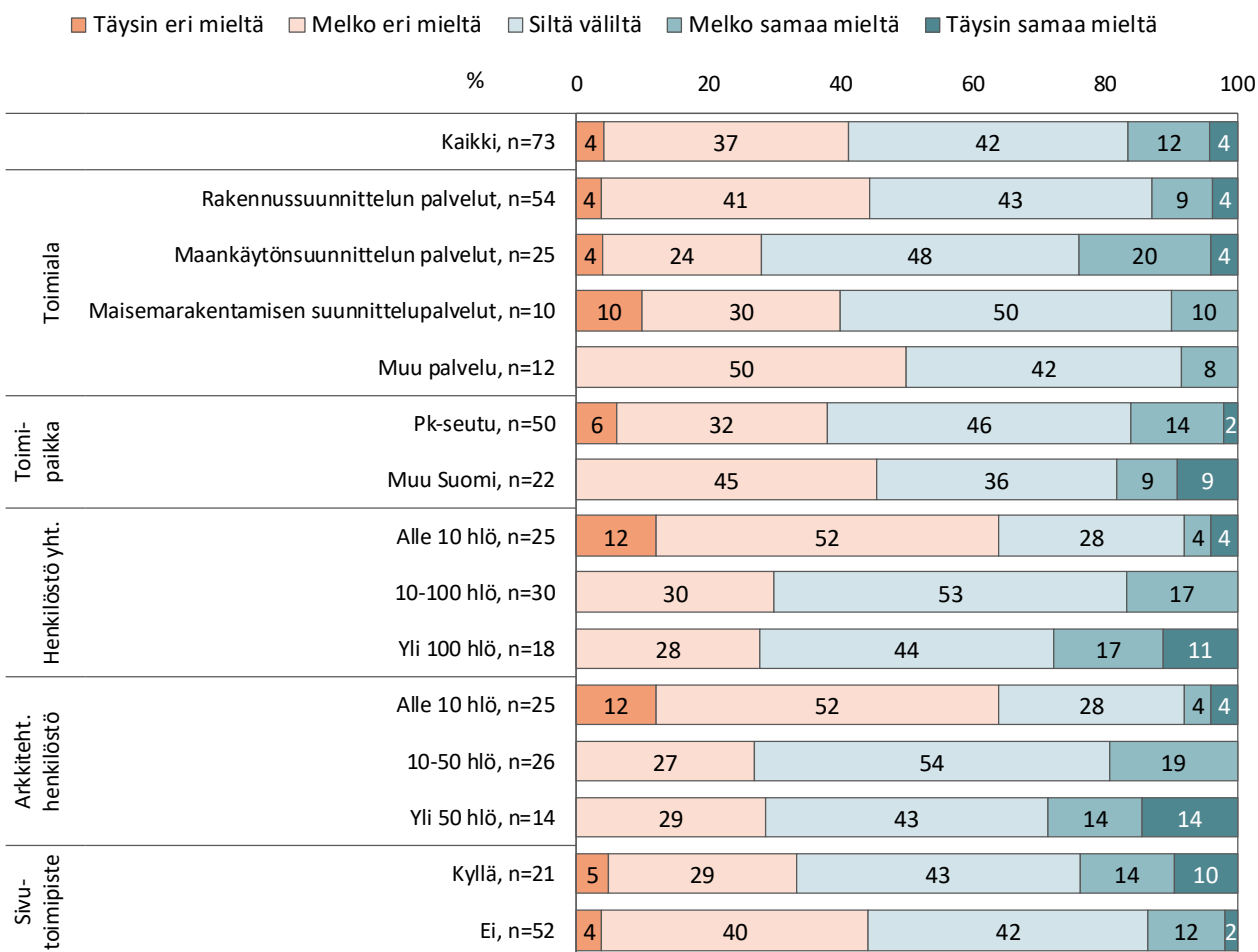
Millainen tarve kunnassa on arkkitehtuurin alan täydennyskoulutuksille seuraavan 5 vuoden aikana?

Maankäyttö- ja kaavoitus

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä arkkitehtuurin alaa koskien?

Oppilaitosten antama täydennys- ja lisäkoulutus vastaa työelämävaatimuksia.

Alle viidennes yrityksistä oli sitä mieltä, että korkeakoulujen tarjoama lisä- ja täydennyskoulutus vastaa yritysten tarpeita.

noin 40 prosenttia suhtautui asiaan vähintään kriittisesti.

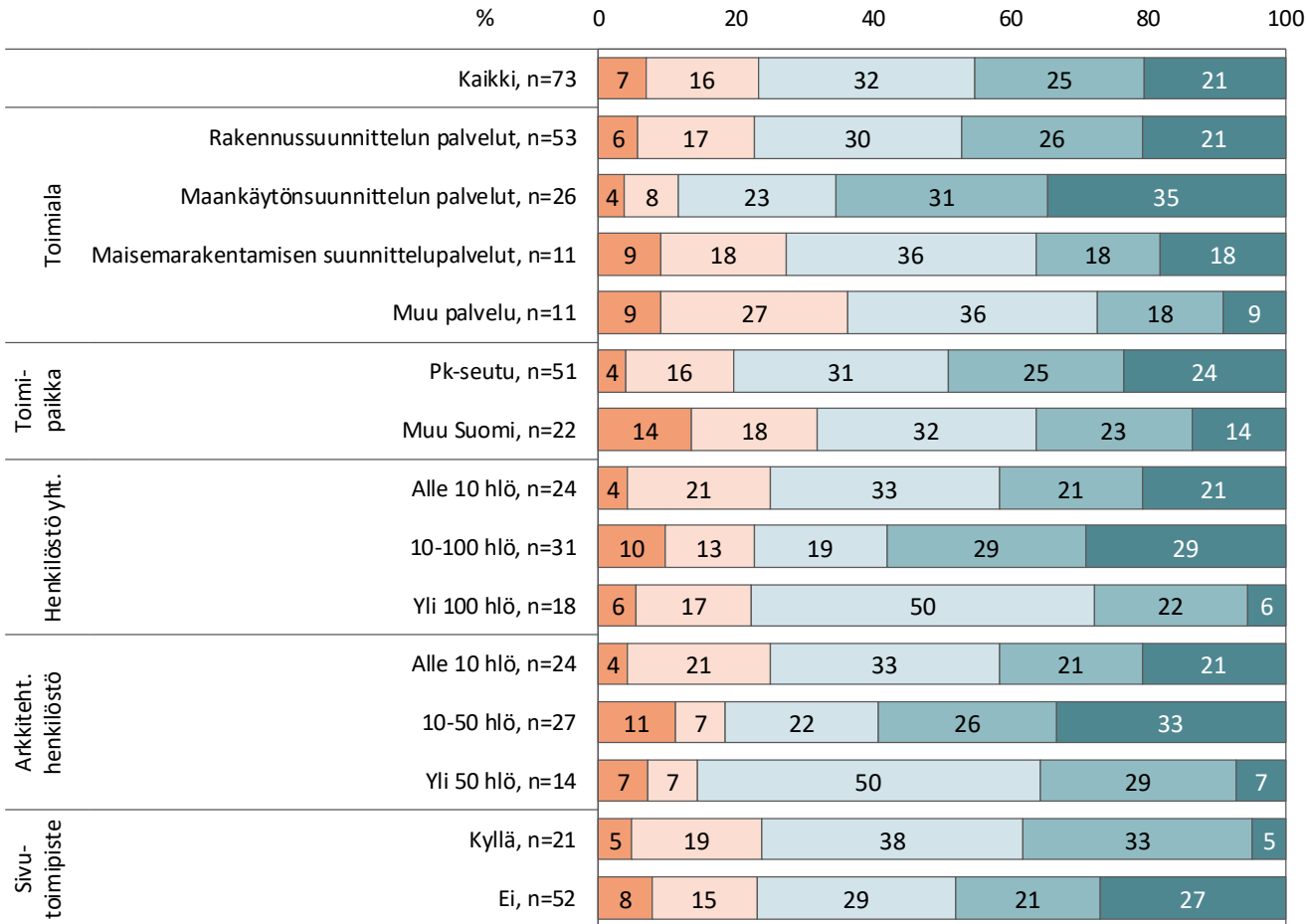
Haaste liittyy tarjontaan, koska suoristustapoihin oltiin yhtä usein tyytyväisiä ja tyytymättömiä.

Yritysten suuri tarve räätälöidylle koulutukselle selittänee kriittistä suhtautumista nykyiseen tarjontaan.

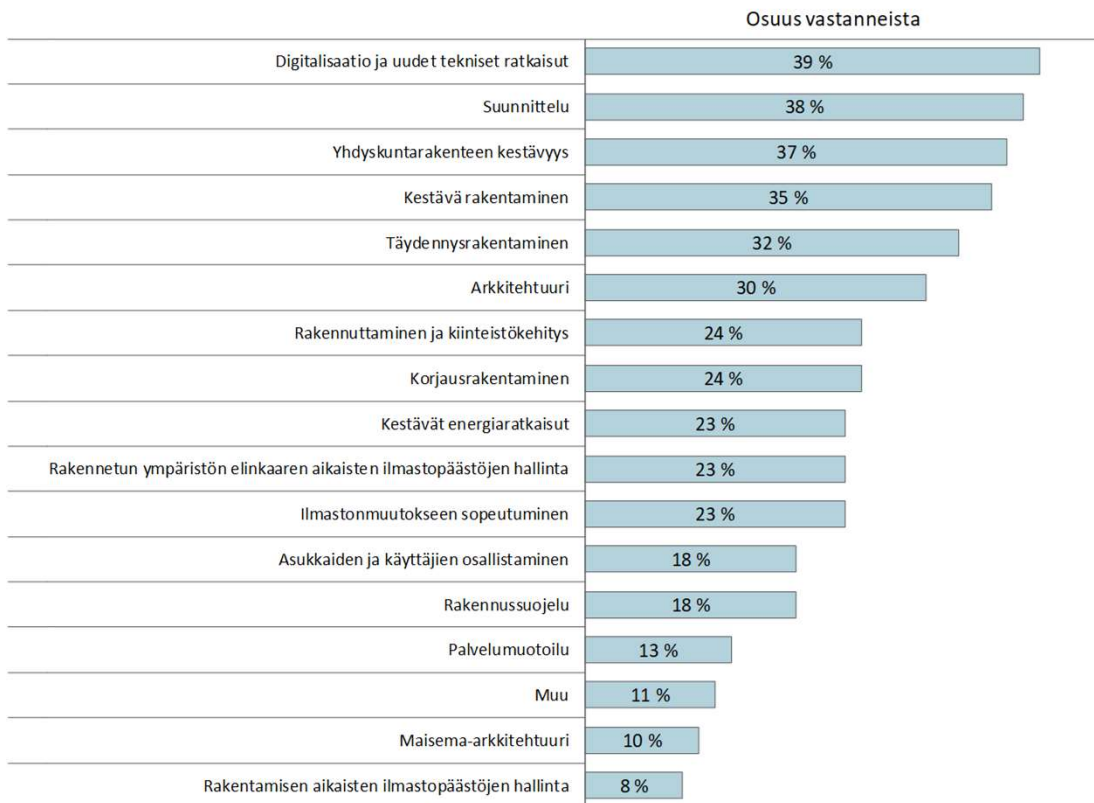
Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä arkkitehtuurin alaa koskien?

Meillä on tarvetta henkilöstön räätälöidylle täydennyskoulutukselle arkkitehtuurialalla.

■ Täysin eri mieltä
 ■ Melko eri mieltä
 ■ Siltä väliltä
 ■ Melko samaa mieltä
 ■ Täysin samaa mieltä

Minkä seuraavien ilmiöiden osalta on erityisesti tarvetta lisätä osaamista?
(Kunnalliset työnantajat, n=71)

Minkä seuraavien ilmiöiden osalta on erityisesti tarvetta lisätä osaamista?
(Yksityiset työnantajat, n=86)

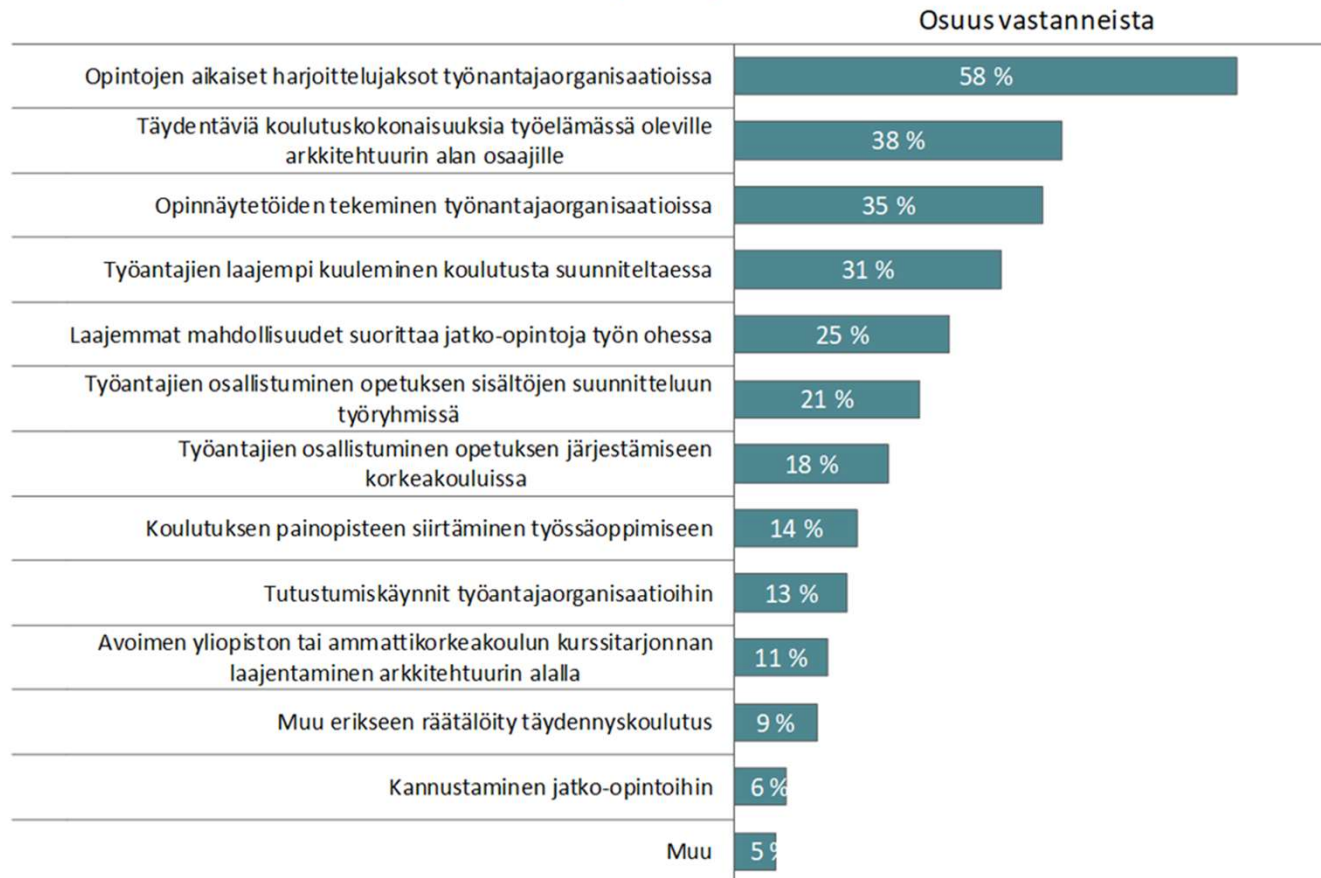
FCG.

Huomiot ja suositukset

Koulutuksen kehittäminen

- Yli puolet vastanneista yrityksistä koki myös, että yliopiston antama koulutus ei vastaa nykyisiä osaamisvaatimuksia. Myös suurin osa kuntavastaajista näki puutteita koulutuksessa. Ammattikorkeakoulujen osalta tilanne näyttäytyy hieman parempana.
- Osaamisen soveltamiskyvyn osalta reilu kolmannes arvioi ne vähintään jossain määrin puutteellisiksi. Tulos ei yllätä, koska koulutus ei erityisesti yliopistossa suoraan valmista ammattiin. Toisaalta harjoitteluilla ja opinnäytetöillä suoraan yrityksille tulos voisi kohentua.
- Tiedonhaku- ja analysointitaidot sen sijaan arvioitiin erittäinkin hyväksi. Noin kolmannes arvioi, että vastavalmistuneiden kautta saadaan uutta tietoa yritykseen.
- Yritystoimijoiden haastatteluissa kävi ilmi, että korkeakouluyhteistyö ja vuoropuhelu korkeakoulujen ja yritysten välillä koetaan erittäin vähäiseksi. Ammattikorkeakoulujen osalta yhteydenpito yrityksiin nähtiin yleisempänä kuin yliopistojen.

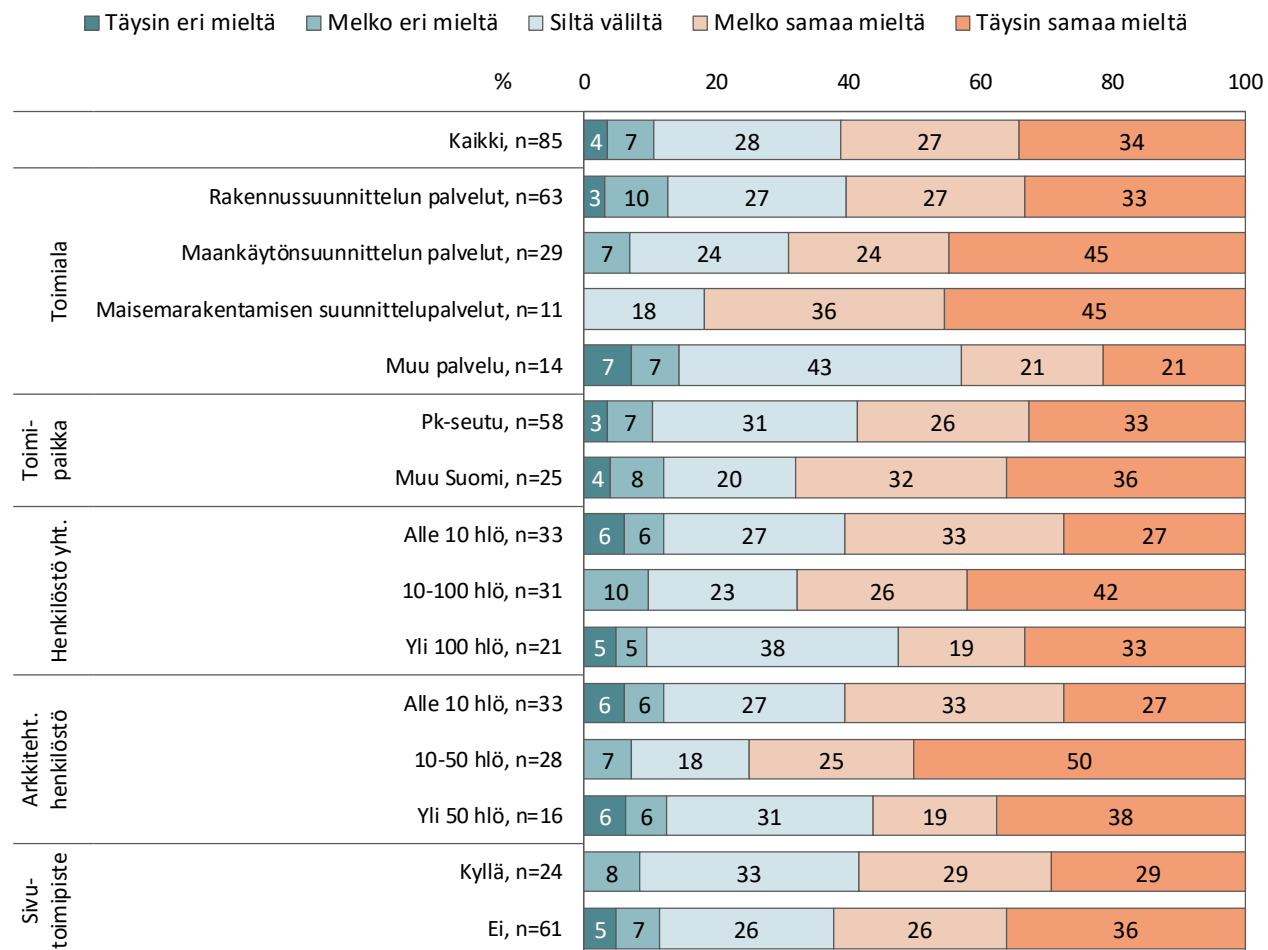
Miten korkeakoulujen ja työnantajien yhteistyötä arkkitehtuurin alan koulutuksessa voidaan kehittää? (n=85)

- Arkkitehtuurin ala on sekä yliopistoissa että ammattikorkeakouluissa haluttu kohde, jonne on paljon motivoituneita ja sopivia hakijoita. Tilastojen, kyselyn ja haastatteluiden perusteella tarve kasvattaa aloituspaikkoja on olemassa. Toisaalta aloituspaikkoja on jo lisätty merkittävästi viime vuosina. Sopiva **lisäys yliopiston aloituspaikoissa voisi olla noin 10–15 prosenttia**.
 - Tämä on arvio ja käytännössä täytyy seurata vuositasolla valmistuneiden työllistymistä, ja olla valmis muuttamaan aloituspaikkojen määrää sen mukaan. Haasteena alalla on erityisesti kokeneiden ammattilaisten saatavuus, joka ei helpotu nopeasti.
- Arkkitehtejä tarvitaan myös yhteiskunnan muilla aloilla kuin perinteisissä arkkitehtitehtävissä. Apoli-hankkeen yhtenä tarkoituksena on lisätä arkkitehtuurin vaikuttavuutta koko yhteiskunnassa. Nykyisillä koulutusmäärillä määrällä tämä on haastavaa ja myös tutkimuksen kehittäminen jää jälkeen tavoitteistaan, jos kaikki arkkitehdit työskentelevät perinteisissä suunnittelutehtävissä tai kunnissa viranomastehtävissä.
- Rakennusarkkitehtikoulutuksen puolesta työpajassa ei katsottu tarpeelliseksi kasvattaa sisäänottoa juuri nyt, ja kyselyn tulokset tukevat tätä. Tilannetta ja rakennusarkkitehtien kysyntää tulee kuitenkin tarkastella jatkossa, ja olla valmiina reagoimaan mahdollisesti kasvavaan kysyntään.
- Nykyisellään työvoimapulasta eniten kärsivän kunta-alan virkoihin vaaditaan usein ylempi korkeakoulu-tutkinto, jolloin rakennusarkkitehti (AMK) -tutkinnon suorittaneet eivät ole näihin kelpoisia hakijoita. Mahdollinen rakennusarkkitehtien ylempi AMK-tutkinto voisi tarjota työvoimaa myös kuntiin sekä yrityksissä vaativimpiin tehtäviin.
- Haastatteluissa toimijat olivat yksimielisiä siitä, ettei nykyresursseilla ole mahdollista kasvattaa aloituspaikkoja, ja tämän lisäksi monet korkeakoulujen tilat on suunniteltu vain nykyisille opiskelijamäärille tai jopa alhaisemmille. Aloituspaiikkojen lisääminen vaatii lisää resursseja, jotta koulutuksen laatu voidaan turvata. Erityisesti maisema-arkkitehtikoulutuksessa on vajausta opetushenkilökunnasta.
- Maisterivaiheen aloituspaikkojen lisäämisessä on riski, että muista maista tulevat hakijat saavat koulutuspaikan, eivätkä työllisty Suomeen valmistuttuaan.
- Aloituspaiikkojen lisäämisessä ei nähty olevan suhdanteeseen liittyvää riskiä. Vaikka arkkitehtejä valmistuisi enemmän laskusuhdanteessa, voi arkkitehteja työllistyä esimerkiksi perinteisten tehtävien ulkopuolelle ja ulkomaille ja samalla edesauttaa suomalaisen arkkitehtuurin alan kansainvälistymistä.

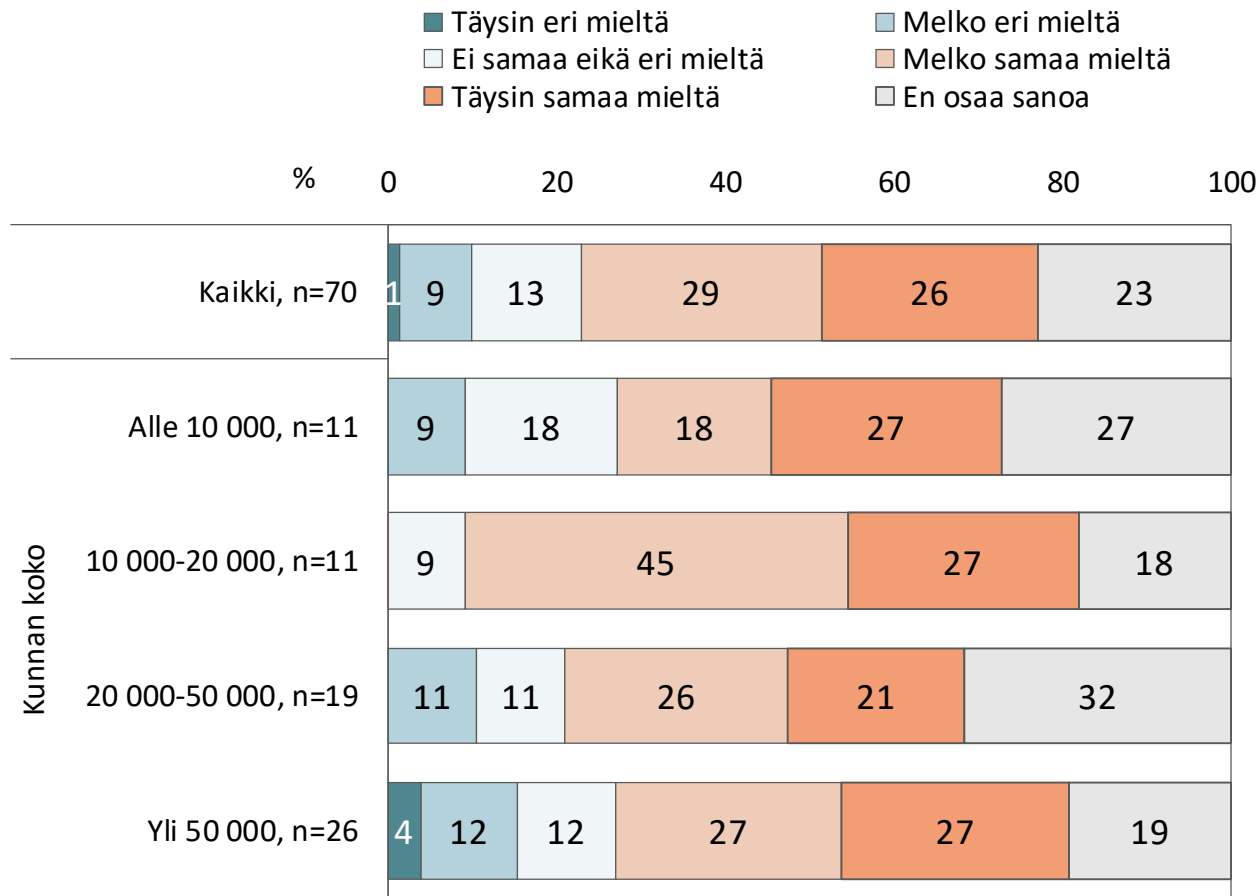
Mitä mieltä olet seuraavista arkkitehtuurin alan koulutukseen liittyvistä väittämistä?

Arkkitehtuurin alan koulutuksen saaneita henkilöitä valmistuu liian vähän tarpeisiimme nähden yliopistoista

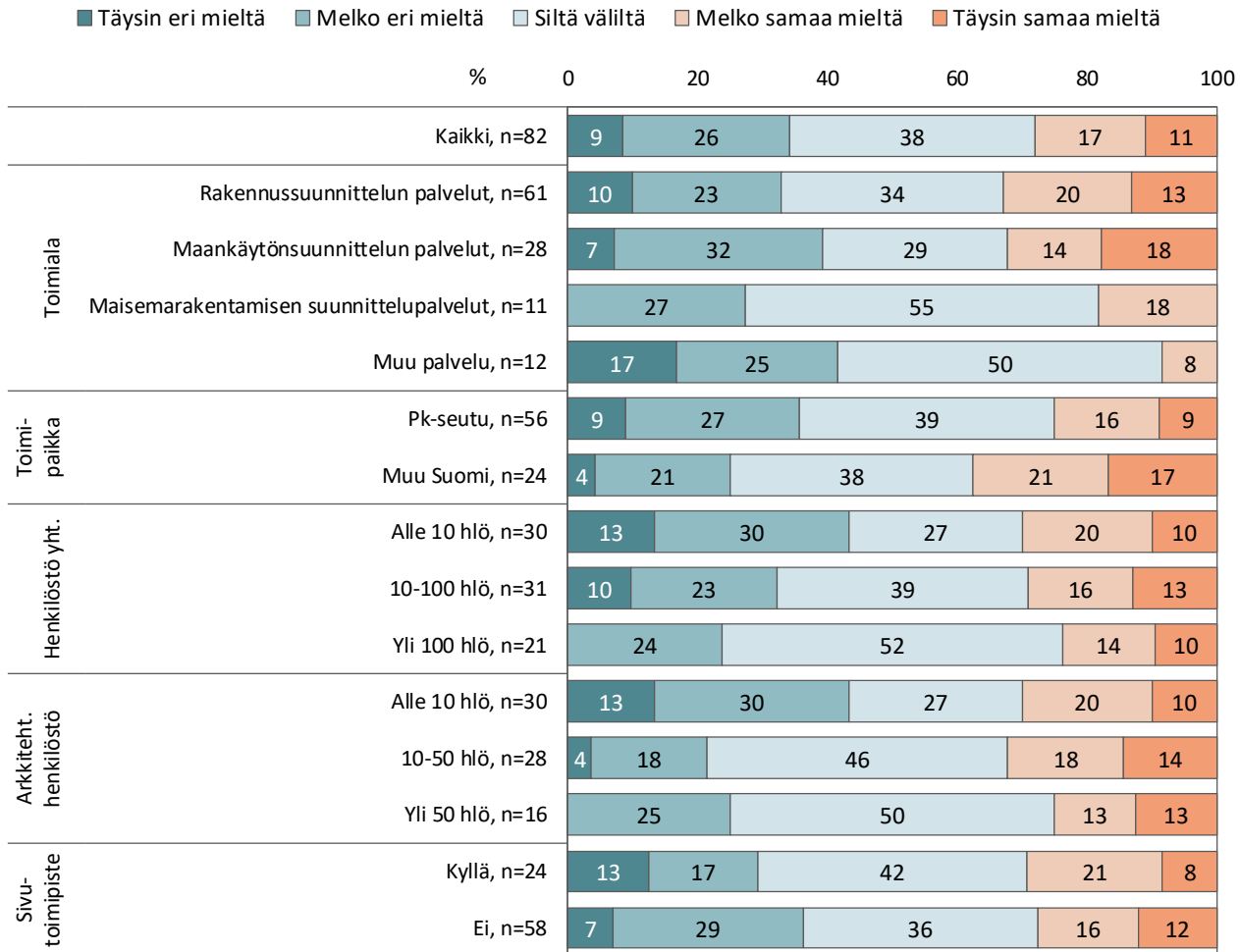
Mitä mieltä olet seuraavista maankäytön kokonaisuuden vaativiin tehtäviin pätevöittävän koulutuksen väittämistä arkkitehtuurin alan osaajien osalta?

Arkkitehtuurin alan koulutuksen saaneita henkilöitä valmistuu liian vähän tarpeisiimme nähden yliopistoista

Mitä mieltä olet seuraavista arkkitehtuurin alan koulutukseen liittyvistä väittämistä?

Arkkitehtuurin alan koulutuksen saaneita henkilöitä valmistuu liian vähän tarpeisiimme nähden ammattikorkeakouluista

- Maisema-arkkitehtuurin alaa käsiteltiin suhteellisen laajasti selvityksessä. Koulutusta arvostetaan paljon, mutta työvoimapula on jopa muuta arkkitehtuurin alaa suurempi. Työvoimapulan myös ennakoitiin kasvavan merkittävästi. Tällä hetkellä maisema-arkkitehtuuria voi opiskella vain Aalto-yliopistossa, ja on perusteltua pohtia, olisiko toisessa yliopistossa sijaitseva maisema-arkkitehtuurin linja tarpeellinen. Viimeisimmässä yhteisvalinnassa kaikkia maisema-arkkitehtuurin aloituspaikkoja ei saatu täytettyä. Tämä herättää kysymyksiä esimerkiksi alan houkuttelevuudesta.
- Valintakokeen (kandi+maisteritutkintoon) toimivuudessa maisema-arkkitehtuurin hakukohteeseen on ollut myös haasteita, joita ei ole tähän mennessä saatu ratkaistua. Haasteet liittyvät hakijoiden erilaisiin valmiuksiin, jossa DIA valinnan piirustus- ja suunnittelukokeen sekä matematiikan kokeet vaikuttavat toimivan paremmin arkkitehtuurista kiinnostuneille, eivätkä luonnontieteistä ja humanistisista aineista kiinnostuneet maisema-arkkitehtuuriin hakevat pärjää pääsykokeessa yhtä hyvin. Pääsykoetta tulisi kehittää ja tarkastella uudestaan ja parantaa alasta kiinnostuneiden mahdollisuuksia saada opintopaikka.
- Hortonomi (AMK)-tutkinnon ja muiden lähialojen (maantiede, arkkitehtuuri tms.) kandidaattitutkinnon suorittaneiden sisäänpääsy maisterikoulutukseen on vaikeutunut, kun Aalto-yliopiston sisäänotto suoraan maisteriopintoihin pysäytettiin vuonna 2022 opintouudistuksen yhteydessä. Erityisesti hortonomien osaaminen on sellaista, jota maisemasuunnittelussa hyödynnetään ja jo työelämässä toimineiden kouluttaminen edelleen toisi maisteritutkinnon kautta tarvittavaa työvoimaa nopeasti markkinoille. Selkeä keino lisätä työvoiman määrää maisema-arkkitehtuurin alalla on tämän maisteriopintoväylän palauttaminen.

Ylempi AMK-tutkinto

- Rakennusarkkitehti (AMK) -tutkinnon yksi olennainen haaste on se, ettei sillä saada kelpoisuutta hakea moniin kunnallisiin virkoihin, joissa vaaditaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Tällöin 240 opinto-pistettä suorittaneen rakennusarkkitehdin on nykyisellään haettava yliopistoon 120 opintopisteen maisterin tutkintoa suorittamaan tullakseen hakukelpoiseksi monissa kunta-alan työpaikoissa. Tämä ei ole koulutuspoliittisesti järkevää.
- Ratkaisu voisi olla monilla aloilla jo olemassa oleva ylempi, 60 opintopisteen rakennusarkkitehdin tutkinto, joka suoritettaisiin monimuoto-opiskeluna työelämän ohella 1,5 vuoden tavoiteajassa. Ylemmän AMK-tutkinnon avulla myös rakennusarkkitehdeille tulisi kelpoisuus moniin viranomastehtäviin ilman, että heidän kouluttautumisensa veisi tarpeettoman suuren määrän resursseja.
- Ennen päätöksiä koulutuksen aloittamisesta, tulisi kartoittaa tarkemmin kiinnostus ylemmän AMK-tutkinnon suorittamiseen.
- YAMK-tutkinto voidaan järjestää joustavasti esimerkiksi vain joka toinen vuosi, jolloin hakijoiden riittävä määrä on todennäköisempi. Tutkinnon sisällön painotus voisi myös vaihdella esimerkiksi korjausrakentamisen ja yhdyskuntasuunnittelun välillä. YAMK tarjoaa mahdollisuuden opiskella pitäen samalla täyspäiväinen työpaikka, koska toteutus tapahtuu monimuoto-opiskeluna, eikä opiskelija joudu ottamaan opintovapaata.
- Rakennusarkkitehtejä valmistuu vuosittain lisää, jolloin kysyntä ylemmälle AMK-tutkinnolle tulee kasvamaan. Tässä vaiheessa on siten perusteltua suunnitella YAMK-koulutus, jotta se voidaan käynnistää tarpeen vaatiessa. Joka tapauksessa jatkuvan oppimisen tavoite tulee yleistymään yhteiskunnassa, ja myös arkkitehtuurin alalla tähän on oltava tarjolla väyliä. Tampereen AMK on ilmoittanut kiinnostuksensa järjestää koulutus.

Kansainväliset opiskelijat ja ulkomainen työvoima

- Ulkomaisen työvoiman hyödyntämisen mahdollisuudet nähtiin toistaiseksi melko suppeina. Alalla pitäisi käydä keskustelua siitä, miten ulkomaista työvoimaa ja kansainvälisten opiskelijoiden kotoutumista Suomeen voitaisiin edistää. Ikäluokkien pienentyessä ulkomainen työvoima on kriittisen tärkeää.
- Kielivaatimuksia laentamalla kansainvälistä taustaa olevien henkilöiden työllistymismahdollisuudet kuntiin paranisivat. Yrityksissä kielitaitovaatimukset ovat joskus väljempiä, mutta suora asiakastyö vaatii usein kotimaisten kielten osaamista. Kansainvälistä taustaa olevilla henkilöillä pitäisi nähdä myös nykyistä suurempi rooli palveluviennin edistämisessä.

- Aloituspaiikkojen lisääminen 10–15 % yliopiston arkkitehtikoulutuksessa nykyisissä yksiköissä, tämä vaatii riittävät resurssit.
- Rakennusarkkitehtien (AMK) aloituspaiikkojen pitäminen ennallaan toistaiseksi. Tilannetta arvioidaan vuosittain.
- Kartoitetaan tarkemmin kiinnostus suorittaa rakennusarkkitehdin ylempi AMK-tutkinto.
- Aloitetaan rakennusarkkitehdin ylemmän AMK-tutkinnon sisällön valmistelu.
- Selvitetään mahdollisuutta palkkatuetuun harjoitteluun osana yliopistotutkintoa.
- Kannustetaan yrityksiä ottamaan harjoittelijoita ja näkemään tämä rekrytointikanavana.
- Parempi viestiminen lisäkoulutustarjonnasta yrityksille ja kuntiin.
- Lisäkoulutuksessa osittain räätälöityjen opintomodulien kehittäminen yhdessä yritysten kanssa.
- Korkeakoulujen keskinäisen yhteistyön sekä yritys yhteistyön lisääminen keskeisissä lisäkoulutustarpeissa, kuten korjausrakentamisessa.
- Maisema-arkkitehtuurin näkyvyyden ja ulkoisen ymmärryksen kasvattaminen alasta.
- Maisemarakentamisen suunnittelun määrittäminen lain edellyttämäksi erityissuunnittelualaksi.
- Tehdään tarkempi arvio maisema-arkkitehtien koulutuksesta Oulussa (vaikutukset ja resurssit).
- Väylän varmistaminen hortonomeille ja muille lähialojen (maantiede, arkkitehtuuri jne.) kandidaattitutkinnon suorittaneille maisterikoulutukseen maisema-arkkitehtuurin alalla.
- Selvitetään tarkemmin, miten ulkomaalaisia Suomessa kouluttautuneita arkkitehtejä sekä Suomeen saapuneita arkkitehtejä voidaan hyödyntää nykyistä paremmin esim. palveluviennissä ja kunta-alan tehtävissä.

FCG.

Kiitos!

Jarno Parviainen

Tutkija

jarno.parviainen@fcg.fi

050 4361473

www.fcg.fi